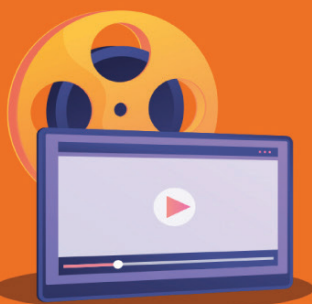

3

METODIKA AFLATOUN

I KNOW
MY RIGHTS

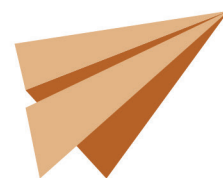

Spolufinancovaný
Európskou úniou

METODIKA AFLATOUN

3. DIEĽ

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Pod'akovanie

Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli k vypracovaniu tejto príručky: členom tímu Aflatoun, študentom, učiteľom, školiteľom, prekladateľom, dizajnérom, ilustrátorom, našim partnerským organizáciám, vláde a sponzorom.

Organizácie zodpovedné za vývoj učebných osnov:

Aflatoun International

Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava / Open Society Foundation / NOS-OSF

Škola dokorán- Wide Open School, n. o.

Pomoč deci (CYSO)

Tím zodpovedný za dizajn a grafickú úpravu:

Roopkatha Ray Krishnan (vedúca dizajnu), Peter Bernáth, Farheen Bano

Odmietnutie zodpovednosti:

Podpora Európskej komisie na vydanie tejto publikácie neznamená podporu jej obsahu, ktorý vyjadruje len názory autorov, a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Obsah

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

- 1 Úvod do programu Aflatoun — 11
- 2 Graf mojich pocitov — 19
 - Pracovný list: Starostlivosť o druhých — 25
- 3 Daniel podniká kroky na nápravu svojej chyby — 27
 - Pracovný list: Daniel podniká kroky na nápravu svojej chyby — 30

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv iných

- 4 Pamätanie na naše potreby a želania — 31
- 5 Je to pravda alebo lož? — 44

TÉMA 3:

Úspory a výdavky

- 6 Ako získate peniaze? — 48
- 7 Organizácia úspor — 53
 - Pracovný list: Aflatoun nám pomáha šetriť — 60

TÉMA 4:

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

- 8 Náklady na odpad — 61
 - Pracovný list: Aflatoun šetrí životné prostredie — 67

TÉMA 5:

Sociálny a finančný podnik

Všetko o dni Aflatoun

- 9 Deň Aflatounu!

69

71

BONUSOVÉ KAPITOLY

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

- 1 Sme si v mnohom podobní

78

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv iných

- 2 Rôzne farby

80

TÉMA 3:

Úspory a výdavky

- 3 Utráčajte, šetrite, investujte a darujte

86

Ako používať túto knihu

Je to jednoduché!

1. V obsahu nájdete všetky aktivity a pracovné listy nachádzajúce sa v tejto knihe.
2. Kniha je rozdelená na dve rozsiahle časti:

Časť A: Základné aktivity (9 povinných aktivít)

Časť B: Bonusové aktivity (3 voliteľné aktivity, ktoré zrealizuje, ak máte dostatok času a zdrojov)

3. Kapitoly sú rozdelené do piatich tém, ktoré sú farebne označené nasledovným spôsobom:

TÉMA 1:

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

TÉMA 2:

Moje práva a rešpektovanie práv ostatných

TÉMA 3:

Sporenie a miňanie

TÉMA 4:

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

TÉMA 5:

Sociálny a finančný podnik

4. Každá aktivita je rozdelená do troch hlavných častí, ktorými sú:

Začnite
Názov témy

Učte sa
Názov témy

Premýšľajte
Názov témy

5. Jednotlivé aktivity sú členené nasledovne:

Špecifický cieľ

Cieľ aktivity

Potrebné materiály

Metodika

Trvanie

Kľúčové slová

Informácie pre
učiteľa

6. V rámci jednotlivých aktivít sa môžete stretnúť s nasledujúcimi prvkami:

Tip:

Jednoduché návrhy, ktoré môže učiteľ použiť počas aktivity. Predstavujú jeden alebo viacero ideálnych scenárov na zrealizovanie aktivity.

Poznámka:

Pomôže vám získať lepší vhľad do témy (napríklad do psychológie, inklúzie, atď.), aby ste dosiahli lepšie výsledky alebo sa vedeli lepšie pripraviť.

Video zdroje:

Odkazy vás nasmerujú na videá, ktoré by mohli žiakom pomôcť vizualizovať vyučovaný koncept alebo aktivitu. Každý odkaz obsahuje QR kód.

Zapojenie rodičov:

Tieto aktivity majú deti vykonávať po skončení hodiny spolu s rodičmi/opatrovníkmi. Vďaka nim sa budú môcť žiaci a rodičia rovnocenne podieľať na vzdelávaní žiakov.

Pracovný list:

Na konci niektorých aktivít sa nachádzajú pracovné listy. Tie môžu byť použité počas aktivít alebo po nich podľa uváženia učiteľa.

Odporúčania pre rozhovor s deťmi vo veku 6-10 rokov:

Ako začať konverzáciu

Začnite otázkou, ako sa vašim žiakom darí. Porozprávajte sa s nimi o škole, kamarátoch, o tom, čo robia radi a neradi a čo považujú za ťažké.

Využívajte každodenné udalosti, ktoré vyvolávajú pozitívne a negatívne emócie - napríklad výhru v športe alebo zlé známky - na to, aby ste zistili, ako sa deti cítia a vytvorili si s nimi silné puto.

So staršími deťmi (a ak je to primerané ich vývoju) sa môžete rozprávať o bežných fyzických a emocionálnych zmenách v období puberty, pomôžte im pripraviť sa na to, čo môžu očakávať. Overtte si, ako sa cítia, či majú nejaké obavy alebo otázky, ktoré môžete spoločne prebrať.

Udržiavajte otvorené, dôveryhodné a láskyplné prostredie

Pomôžte deťom, aby sa cítili príjemne, keď sa vám chcú otvoriť.

Deti chcú byť obľúbené a prijímané okolím. Byť prijatý je prvým krokom k budovaniu sebadôvery.

Venujte dostatočnú pozornosť príkladom, ktoré im dávate. Deti sa na vás pozerajú a vnímajú vaše emócie a to, ako reagujete na rôzne situácie.

Vnímajte ich úspechy a dobré správanie. Pochváľte ich tak, že sa zameriate na ich činy ("Tvrdilo si na tom pracoval a je to naozaj vidieť!"), a nie na nich ako na osobu ("Ach, ty si šikovný!").

Pamätajte: Váš čas je pre deti dôležitý

Skutočne ich počúvajte a prejavte úprimný záujem o to, čo chcú povedať.

Zabávajte sa spolu špeciálnymi aktivitami, nech sú akokoľvek malé.

Zapojte ich do rozhodovania.

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

1 Úvod do programu Aflatoun

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Identifikovať Aflatouna, jeho motto a účel; zaspievať si Aflatounovu pieseň.
2. Budú sa tešiť na učenie sa s Aflatounom.

Potrebné materiály

1. **Plagát Aflatouna**
2. **Obrázky Aflatounovho motto**
3. **Aflatounova pieseň**
4. Papier (jeden hárok pre každého žiaka)
5. Ceruzky
6. Farbičky/pastelky
7. **KWL graf**
8. Tabuľa

Metodika

Začnite: Plagát Aflatouna, príbeh a KWL diagram

Učte sa: Aflatounovo motto a pieseň

Premýšľajte: List pre Aflatouna

Trvanie

45 minút

Kľúčové slová

motto, naučiť sa, Aflatoun

Informácie pre učiteľa

Túto aktivitu môžete upraviť podľa toho, či už žiaci poznajú Aflatouna.

Ak nie sú činnosti spojené s mottom kultúrne relevantné, môžete ich zmeniť. Zvážte však, že tieto činnosti používajú presne v tejto podobe všetky deti zapojené do programu Aflatoun v rôznych krajinách sveta, čo zvyšuje aj ich pocit spolupatričnosti.

Pred začiatkom realizácie tejto aktivity vylepte v triede **plagát**, na ktorom je zobrazený Aflatoun na mieste, kde ho budú žiaci ľahko vidieť. Vaši žiaci už pravdepodobne o Aflatounovi vedia veľa. Nakreslite na tabuľku **tabuľku KWL** (nižšie), aby ste sa na ňu mohli odvolať pri aktivite **Začnite**.

Príbeh môžu žiaci neskôr využiť aj na skúmanie toho, čo majú a nemajú radi a na skúmanie vecí, ktoré majú radi sami na sebe.

Využite túto príležitosť a naučte žiakov ďalšie nové slovo.

Motto je krátka veta alebo slovné spojenie, ktoré vyjadruje presvedčenie o určitom celi. Niektoré organizácie majú motto, ktoré vystihuje to, za čím si stoja. Napríklad motto skautov je: “Bud’ pripravený!”. Firmy často používajú mottá vo svojich reklamách. Motto spoločnosti Nokia, ktorá vyrába mobilné telefóny, znie: “Spájame ľudí”.

Začnite

Aflatounov plagát, príbeh a KWL diagram

1. Ukážte žiakom plagát, na ktorom je zobrazený Aflatoun a položte im nasledujúce otázky:

- Viete, kto to je (pamätáte si, kto to je)? Ako sa volá?
- Odkiaľ pochádza? Čo je to?
- Akú má farbu? Z čoho je vyrobený?
- Čo nás učí/o čom nám hovorí?
- Dokážete vyhláskovať jeho názov?

2. Prečítajte žiakom Aflatounov príbeh.

“*Ahojte! Pamätáte sa na mňa? Volám sa Aflatoun a som ohnivá guľa. Pochádzam z vesmíru, kde sú ďalšie ohnivé gule ako ja. Letel som celým vesmírom, aby som vás navštívil a zistil viac o tom, kde a ako žijete. Rád cestujem po celom svete a stretávam iné deti.*

Som nešťastný, keď sú deti okolo mňa smutné, nesprávajú sa k nim dobre, nemôžu chodiť do školy alebo keď sú choré. Chcem, aby bolo každé dieťa šťastné!

Páči sa mi na mne, že žiarim jasným svetlom, som srdečný, záleží mi na deťoch a že som objaviteľ a výskumník! Rád spievam, tancujem, smejem sa, učím sa a objavujem. Som veľmi zvedavý na toto úžasné miesto, kde žijete. Teším sa, že sa o ňom s vašou pomocou všetko dozviem”

3. Potom žiakom na tabuli ukážte tabuľku KWL (nižšie).

VEDIEŤ Čo vieme o programe Aflatoun?	CHCIEŤ Čo sa chceme dozvedieť o programe Aflatoun?	UČIŤ SA Čo sme sa naučili (dozvedeli) o programe Aflatoun?

4. Požiadajte žiakov, aby si spomenuli na príbeh, ktorý ste im práve prečítali. Položte im nasledujúce otázky a ich odpovede zapisujte do príslušných stĺpcov:

- Čo už viete o Aflatounovi?
- Čo by ste sa o ňom chceli dozvedieť? (Mali by to byť veci, ktoré ešte nevedia, ale sú na ne zvedaví.)
- Ak sa ostýchajú hovoriť, pretože sa boja, že ich odpoveď nebude dostatočne dobrá, povzbudte ich, aby sa podelili o svoje myšlienky. Buďte pripravení pýtať sa ďalšie doplňujúce otázky, aby ste získali dostatočne obsažnú odpoveď.

5. Vysvetlite žiakom, že na konci aktivity im položíte otázky týkajúce sa tretieho stĺpca - "Čo som sa naučil/a".

POZNÁMKA:

Zdôraznite žiakom inkluzívny prístup uplatňovaný v programe Aflatoun. Aktivít sa môžu zúčastniť všetky deti a mladí ľudia bez rozdielu a bez ohľadu na ich pohlavie, sexuálnu orientáciu, etnický a sociálny pôvod, jazyk, vierovyznanie, národnosť či schopnosti. Cieľom programu je poskytovať vyučovacie metódy a aktivity, ktoré vyhovujú potrebám všetkých detí a mladých ľudí. Program taktiež scitlivuje účastníkov programu na potreby ľudí so zdravotným postihnutím alebo inými obmedzeniami, ľudí rozličného pôvodu, zo zraniteľných, marginalizovaných a vylúčených komunit za účelom poskytovania rovnakých príležitostí pre všetkých.

Učte sa

Aflatounovo motto a pieseň

20
min

1. Spýtajte sa detí, či vedia, čo je motto. Ak chcete, môžete použiť vysvetlenie v časti **Informácie pre učiteľa (pozri stranu 12)**, aby ste žiakom priblížili význam tohto slova. Pokúste sa využiť slogany, ktoré sa v súčasnosti používajú vo vašej krajine v reklamách firiem. Je pravdepodobnejšie, že deti pochopia, čo mottom myslíte, ak im ponúknete príklady, ktoré poznajú.
2. Povedzte žiakom, že Aflatoun má motto, ktoré používa pri všetkých svojich dobrodružstvách:
Premýšľaj, hľadaj, skúmaj a konaj!
3. Napíšte ho na tabuľu a vysvetlite, že toto motto pomáha Aflatounu a jeho priateľom naučiť sa veľa vecí.
4. Ukážte žiakom obrázky bodov **motta** a položte im nasledujúce otázky:
 - **Hľadaj:** Čo robí Aflatoun na tomto obrázku? Čo znamená "hľadať"? Hľadali ste niekedy niečo, prehľadávali ste nejaké miesto? Kedy a kde?
 - **Premýšľaj:** Čo robí Aflatoun na tomto obrázku? Čo znamená "premýšľať"? O čom radi premýšľate? Na čo neradi myslíte?
 - **Skúmaj:** Čo robí Aflatoun na tomto obrázku? Čo znamená "skúmať"? Skúmali ste niekedy niečo? Čo by ste by ste chceli skúmať?
 - **Konaj:** Čo robí Aflatoun na tomto obrázku? Čo znamená "konať"? Čo radi robíte?
5. Ukážte žiakom činnosti, ktoré sú spojené s mottom Aflatoun (nižšie). Každú z nich niekoľkokrát spoločne zopakujte:
 - **Hľadaj:** Priložte si ruku nad oči a pohybujte hlavou z jednej strany na druhú, akoby ste niečo hľadali na obzore.
 - **Premýšľaj:** Položte si ukazovák na spánok.
 - **Skúmaj:** Pozrite sa na niečo pred sebou "s lupou" pred okom.
 - **Konaj:** Dupnite nohou a švihnite ramenom, akoby ste znázorňovali: **"Pripravený na akciu!"**
6. Pripomeňte žiakom **pieseň Aflatoun** (na melódiu Jingle Bells). Rozdajte im kópie textu piesne a spoločne si ju zaspievajte.

Premýšľajte

List pre Aflatouna

1. Znova ukážte žiakom **tabuľku KWL** a opýtajte sa ich, čo sa počas dnešnej aktivity dozvedeli o Aflatounovi. Ich odpovede zapíšte do tretieho stĺpca.
2. Po skončení aktivity môžu žiaci spoločne napísať list Aflatounovi. V liste môžu uviesť rôzne zaujímavé informácie o sebe - napríklad odkiaľ pochádzajú, čo radi robia a podobne. Povedzte im, že v liste sa môžu Aflatouna spýtať aj niekoľko otázok.

PREMÝŠĽAJ

Položte si ukazovák na čelo.

HĽADAJ

Dajte si ruku nad oči a pohybujte hlavou zo strany na stranu, akoby ste hľadali niečo na obzore.

SKÚMAJ

Obzerajte sa okolo seba akoby „s lupou“.

KONAJ

Dupnite nohou a švihnite ramenom, akoby ste znázorňovali „Pripravený na akciu!“

AFLATOUNOVA PIESEŇ

Prvá sloha

Hviezda Aflatoun, z vesmíru letí k nám,
ako kométa, v tme sa ligotá.
Som váš Aflatoun, žiariaci plameň,
smiechom a zábavou vám spestrím noc aj deň!

Refrén

Plamienok Aflatoun, svetlo čarovné,
spieva tóny veselé a srdcia zahreje.
Plamienok Aflatoun, na cestu svieti,
Och, aké je zábavné celý deň byť ním

Druhá sloha

Keď sa cítiš sám, či smútok v očiach máš,
stačí jedno objatie a už sa usmievaš!
Priateľím sa rád s deťmi na Zemi,
túžim ľudí spoznávať tak : Budme kamošmi!

PLAGÁT

Túto stránku si môžete vytlačiť!

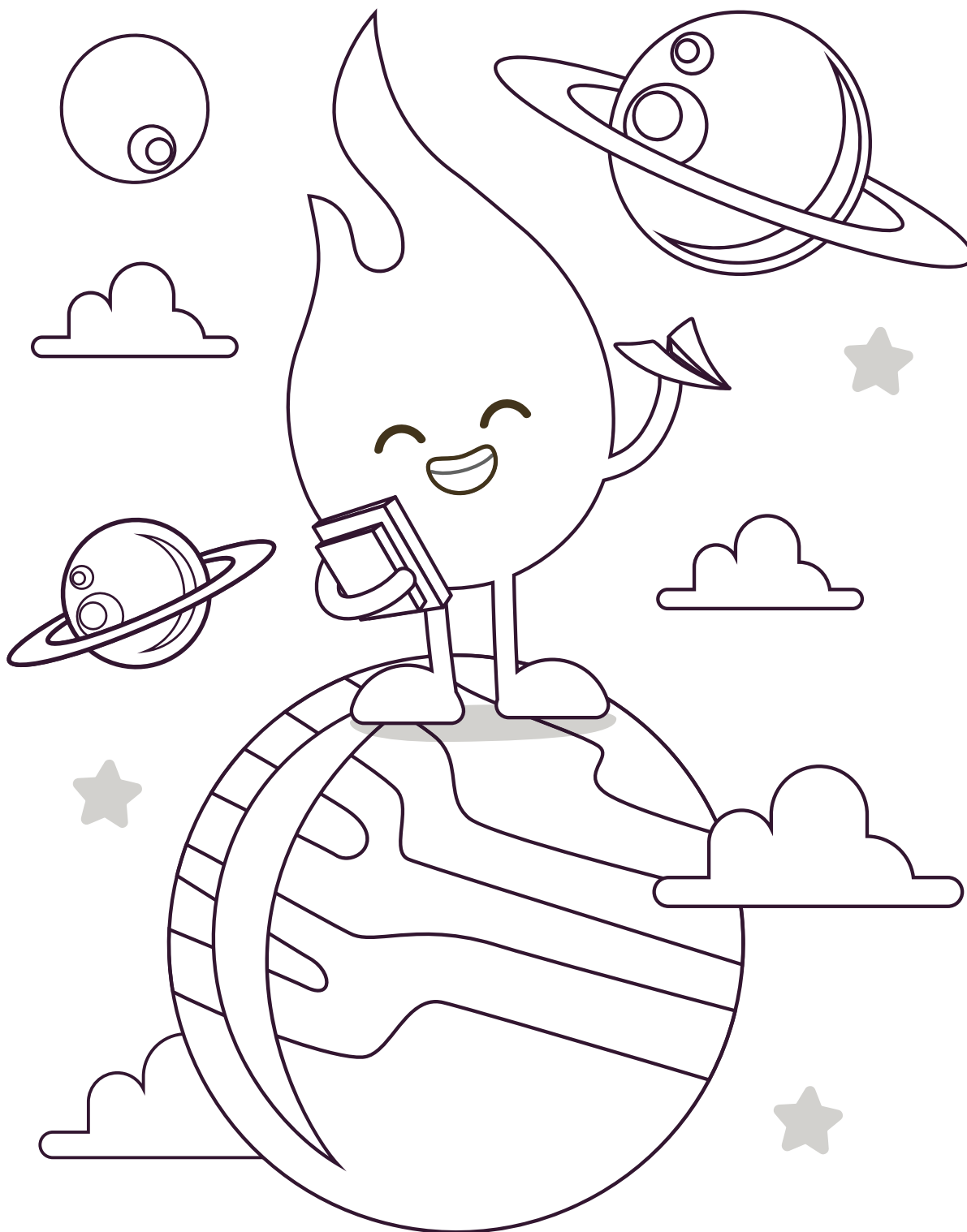
Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

VYFARBI MA

Ahojte deti! Volám sa Aflatoun a som ohnivá guľa z vesmíru. Som tu, aby som sa dozvedel viac o vašom svete.

Budete mojimi priateľmi?

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

2 Graf mojich pocitov

Špecifický cieľ

Naučiť sa zvládať emócie a efektívne tak reagovať na rôzne situácie.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Vyjadriť dôležité emócie pomocou slov a ilustrácií.

Potrebné materiály

1. **Vystrihnuté fotografie zobrazujúce emócie a situácie**
2. **Tabuľka emócií**
3. **Diagram zvládania pocitov**
4. Obrázky ľudí, ktorí prejavujú rôzne emócie, vystrihnuté zo starých novín a časopisov
5. Papier
6. Lepidlo alebo lepiaca páska
7. Ceruzky
8. Farbičky (ak nie sú k dispozícii staré časopisy/noviny)

Metodika

Začnite: Hra

Učte sa: Diskusia v triede

Premýšľajte: Samostatná tvorivá činnosť

Trvanie

60 minút

Kľúčové slová

emócie

Informácie pre učiteľa

Hra v aktivite **Začnite** s názvom **“Hlas emócií”** podporuje deti vo vyjadrovaní svojich emócií. Dbajte na to, aby ste každému umožnili nájsť vlastný spôsob vyjadrenia konkrétnej emócie, ktorú stvára. Pomôžte žiakom pochopiť, že neexistuje správny alebo nesprávny spôsob. Pred aktivitou si zo starých novín a časopisov vystrihnite niekoľko obrázkov ľudí, ktorí prejavujú rôzne emócie, použijete ich v časti **Premýšľajte**. Uistite sa, že máte k dispozícii dostatok rôznych obrázkov pre všetkých žiakov. Ak sa nepodarí nazbierať dostatok obrázkov alebo ak nemáte k dispozícii iné materiály potrebné na túto aktivitu, môžete namiesto toho nechať žiakov nakresliť si tabuľky emócií na hárok papiera pomocou ceruziek/farbičiek.

Začnite

Hra

1. Nechajte žiakov vytvoriť kruh alebo sa rozmiestniť po triede tak, aby mali dostatok priestoru.
2. Povedzte im, že budú hrať hru zameranú na emócie. Požiadajte ich, aby si predstavili, že máte gombík hlasitosti, ktorým môžu ovládať a zvyšovať silu svojich emócií na škále od nula do desať.
3. Vysvetlite im, že keď je gombík hlasitosti **“nastavený”** na nulu, nemajú žiadne emócie, pri jednotke sú emócie veľmi slabé a tak ďalej až po desiatku, kedy sú emócie intenzívne.
4. Cvičenie začnite smiechom. Povedzte žiakom, že máte gombík nastavený na úrovni jedna, čo je len veľmi malý úsmev.
5. Vysvetlite, že keď **“otočíte gombíkom”** na úroveň dva, žiaci by mali reagovať širším úsmevom a možno veľmi jemným smiechom.
6. Pokračujte v otáčaní pomyselného gombíka na vyššiu úroveň, informujte žiakov o každej dosiahnutej úrovni a nechajte ich predviesť silnejší smiech. Keď dosiahnete úroveň 10, mali by výskať od smiechu.
7. Keď ste si takto precvičili smiech, môžete si vyskúšať šťastie, smútok, hnev alebo akúkoľvek inú emóciu.
8. Po niekoľkých kolách sa žiakov opýtajte:
Čo sú to pocity a emócie?
9. Vysvetlite im, že všetci máme pocity. Pocity sú súčasťou každého z nás a počas dňa pociťujeme rôzne veci, pretože sa nám všeličo stane alebo všeličo zažijeme. Uveďte nasledujúce príklady:
 - Niekedy sme **smutní** - napríklad keď odíde niekto, koho sme mali radi.
 - Niekedy sa cítime **šťastní** - napr. keď sa hráme.
 - Niekedy sa cítime **vystrašení, nahnevaní, vinní, osamelí** alebo pociťujeme akékoľvek iné ľudské emócie.
10. Nezabudnite zdôrazniť, že je dôležité nehanbiť sa za emócie (pocity), pretože každý ich má – tie dobré aj tie zlé. Dôležité je, čo s nimi urobíme - všetci sa môžeme naučiť prejavovať svoje pocity spôsobom, ktorý je užitočný pre nás a pre ostatných. Nemali by sme však zabudnúť na to, že je dôležité vyjadrovať emócie spôsobom, ktorý nie je zraňujúci.

Učte sa Diskusia v triede

1. Požiadajte žiakov, aby si sadli do kruhu. Ak má vaša trieda veľký počet žiakov, vytvorte dva kruhy.

2. Rozdajte im **fotografie zobrazujúce emócie a rôzne situácie**. Požiadajte žiakov, aby si fotografie prezreli a opísali, čo sa na nich podľa nich deje. Ak chcete, môžete im pomôcť nasledujúcimi otázkami:

- Čo cítia ľudia?
- Aké prejavujú rôzne emócie?

3. Potom žiakom ukážte **tabuľku emócií** a opýtajte sa ich:

- Ktoré slová opisujú negatívne pocity (keď sa cítim zle)?
- Ktoré slová opisujú pozitívne pocity (keď sa cítim dobre)?
- Ktorý druh pocitov máte najradšej - pozitívny alebo negatívny?

4. Vysvetlite žiakom, že ak sa niekto cíti dobre, je priateľský a šťastný a šíri dobré pocity. Ak sa však niekto cíti naozaj smutne, nahnevane a chce ľuďom ublížiť, potom sa pravdepodobne vo svojom vnútri cíti zle a môže povedať alebo urobiť niečo, čo by mohlo druhých zraniť/rozrušiť.

5. Opýtajte sa žiakov:

- Čo robíte, keď vás trápi nejaký pocit (napríklad hnev alebo frustrácia)?

Ukážte im **diagram zvládania pocitov** a požiadajte ich, aby si predstavili, že sú nahnevaní, pretože im niekto povedal niečo zlé. Spoločne si prejdite kroky uvedené v schéme a skúste si precvičiť zvládanie hnevu.

Premýšľajte

Samostatná tvorivá činnosť

1. Povedzte žiakom, že si vytvoria vlastnú **tabuľku emócií**, v ktorej znázornia najčastejšie emócie/pocity, ktoré prežívajú.
2. Položte na stôl obrázky ľudí prejavujúcich rôzne emócie, ktoré ste našli v starých novinách a časopisoch.
3. Požiadajte žiakov, aby prišli k stolu a vzali si obrázky vyjadrujúce emócie/pocity, ktoré bežne cítia a ktoré chcú znázorniť. Dajte im aj hárok papiera, ceruzku a lepidlo/lepiacu pásku.
4. Keď majú žiaci pripravené svoje vlastné tabuľky emócií, vyzvite ich, aby sa o ne podelili so zvyškom triedy.

POZNÁMKA:

Zdôraznite, že všetci sme rozdielni a zároveň sme rovnakí. Tiež niekedy zažívame podobné alebo odlišné pocity a vyjadrujeme ich rozličnými spôsobmi. Žiakom vysvetlite, že existuje mnoho spôsobov, ako sa dá svoje pocity vyjadriť, no nikdy by nemali zraniť a ublížiť pocitom ľudí v ich okolí.

ROZDAJTE

TABUĽKA EMÓCIÍ

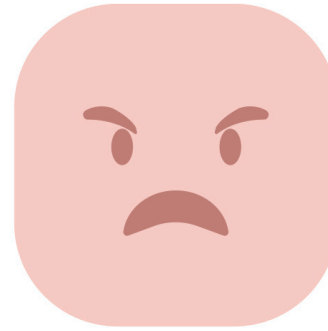
Túto stránku si môžete vytlačiť!

ŠŤASTNÝ

SMUTNÝ

NAHNEVANÝ

VYŠTRAŠENÝ

NEZBEDNÝ

HANBLIVÝ

OSPALÝ

PREKVAPENÝ

ROZČÚLENÝ

AKO ZVLÁDATE VAŠE POCITY?

Prijmite vaše pocity.

Upokojte sa! Nekonajte unáhle - predtým, ako začnete konať, chvíľu počkajte.

Premýšľajte o spôsoboch, ktorými si dokážete pomôcť.

A konajte!

Túto stránku si môžete vytlačiť!

OBRÁZOK

STAROSTLIVOSŤ O DRUHÝCH

Pamätáte si, ako ste sa učili o pocitoch? Teraz už pravdepodobne dokážete ľahšie identifikovať pocity iných ľudí.

Niekedy môžeme podniknúť kroky, ktoré pomôžu ľuďom, aby sa cítili lepšie, ak sú smutní alebo sa ich môžeme pokúsiť urobiť ešte šťastnejšími, ak už šťastní sú.

Premýšľajte o tom, ako by ste sa mohli správať v týchto situáciách:

1. Práve som prišla zo školy a mama vyzerá veľmi unavene a trochu smutne. Myslím, že by som mohla spraviť toto:

2. Môj otec prišiel z práce podráždený. Vyzerá, že ho dnes v práci niečo nahnevalo a nechce o tom hovoriť. Mohla by som spraviť toto:

3. Moja kamarátka mi povedala, že sa cítila/cíti vystrašene. Myslím, že by som mohla spraviť toto:

4. Moji rodičia sa včera večer pohádali. Rozhodla som sa, že:

5. Starí rodičia prišli na návštevu a babka mala slzy na krajíčku. Ich verný pes ochorel a museli s ním ísť ku veterinárovi. Hovorila, že sa bojí o jeho zdravie. Mohla by som jej skúsiť povedať toto:

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

3 Daniel podniká kroky na nápravu svojej chyby

Špecifický cieľ

Rozvíjať zmysel pre zodpovednosť za dôsledky svojich činov (za seba a ľudí okolo seba).

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Že klamstvá a podvodné konanie nevedú k dobrému výsledku a že ospravedlnenie a úprimnosť môžu pomôcť.

Potrebné materiály

1. Príbeh “Daniel podniká kroky na nápravu svojej chyby”

Metodika

Začnite: Úvod do príbehu a jeho hlavný cieľ

Učte sa: Čítanie

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

30 minút

Kľúčové slová

činnosť, etika, integrita

Začnite

Úvod do príbehu a jeho hlavný cieľ

1. Povedzte žiakom, že si prečítate **príbeh o Danielovi**. Dozvedia sa viac o tom, čo môžu spôsobiť chyby.

Učte sa

Čítanie

1. Nahlas prečítajte príbeh a zdôraznite, že každý čin má svoje **dôsledky**. Niekedy musíme prijať rozhodnutie, hoci je to náročné. Pripomeňte žiakom, že pocity možno zdieľať aj prostredníctvom jednoduchých otázok a niekoľkých láskavých slov.

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Keď dočítate príbeh, diskutujte o jeho téme so žiakmi. Môžete ich napríklad požiadať, aby napísali alebo nakreslili podobnú situáciu, ktorá sa stala im. Porozprávajte sa o tom, ako sa vtedy rozhodli urobiť správnu vec alebo ako sa v budúcnosti zachovajú, aby boli čestní.

PRÍBEH

DANIEL PODNIKÁ KROKY NA NÁPRAVU SVOJEJ CHYBY

Daniel je Aflatounov kamarát. Prednedávnom ho mama požiadala, aby išiel kúpiť jablká – samozrejme, na nákup išiel, no nevrátil jej všetky peniaze, ktoré mu v obchode vydali. Drobné si nechal a odložil si ich do svojej aflatounskej pokladničky.

Daniel sa odo dňa, keď si takto vzal peniaze, cítil nešťastný a trápilo ho to. Jeho sestra Mária si uvedomila, že s Danielom nie je niečo v poriadku a že je naozaj smutný. Rozprávala sa s ním a pýtala sa ho, prečo nie je šťastný. Daniel a Mária boli nielen súrodenci, ale aj najlepší kamaráti - Daniel sa jej zdôveril, čo urobil. Bola šokovaná, ale pochopila, že je vystrašený a veľmi, veľmi smutný z toho, čo sa stalo. Povedala mu, že najlepšie bude, ak bude úprimný a okamžite povie mame, čo spravil. Hoci sa veľmi bál, súhlasil, že musí byť úprimný.

Večer, keď sa mama vrátila z práce, za ňou Daniel prišiel a všetko jej povedal - ako bol v pokušení nechať si drobné a namiesto toho, aby jej ich vrátil, si ich uložil do svojej pokladničky. Mama bola najprv veľmi rozrušená. Keď mu dávala pohár mlieka, bola veľmi tichá a zamyslená. Pomaly vypila svoju šálku kávy. Daniel bol veľmi vystrašený a začal plakať. Veľmi dôrazne mu povedala, že je veľmi sklamaná z toho, čo urobil. Chcela, aby vybral peniaze zo svojej aflatounskej pokladničky a dal jej ich. Daniel to okamžite spravil. Objala ho a povedala mu, že je šťastná, že bol dobrý "Aflatoun", rozhodol sa byť čestný a konal.

Večer, keď Daniel pomáhal mame dokončiť večeru, ho mama požiadala aby sa zamyslel nad tým, čo ho primálo k tomu, aby ukradol peniaze. Čo bolo podľa vás dôvodom?

Zapíšte si ho sem:

Daniel sa na chvíľu zamyslel a povedal jej, že to bolo kvôli tomu, že bol smutný, že príliš veľa utráca a že má v pokladničke menej peňazí ako Mária. Cítil sa aj trochu chamtivý a peniaze ho lákali. Neuvedomil si, že aj keby ho nikto neprichytil, aj tak by sa vo vnútri cítil zle.

Mama sa usmievala, no Daniel vedel, že mu povie niečo veľmi dôležité. Vysvetlila mu, že by sme nemali robiť niečo len preto, lebo medzi sebou súperíme alebo zo závidosti či chamtivosti; mali by sme vždy konať podľa svojich najlepších osobných schopností. Len vtedy sa budeme skutočne tešiť z toho, čo robíme a budeme mať naozajstné sebavedomie a silu. Povedala mu tiež, že sa teraz naučil cennú lekciu o tom, že správne veci treba robiť aj vtedy, keď sa nikto nepozera. Dospelí to nazývajú etika a čestnosť a obe zohrávajú v pravidlách spoločnosti veľmi dôležitú úlohu. Mamu mu potom ešte povedala, že po celý svoj život bude sledovať, ako sú ľudia každý deň pokúšaní chamtivosťou a peniazmi, ale múdri a silní ľudia vedia, že ľudia, ktorí podvádzajú a kradnú, sa nakoniec cítia zle.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

DANIEL PODNIKÁ KROKY NA NÁPRAVU SVOJEJ CHYBY

Spomínate si na Daniela z príbehu “Daniel podniká kroky na nápravu svojej chyby”? Všetci sme sa niekedy cítili ako Daniel a všetci sme spravili chyby, ktoré sme museli napraviť.

- Viete si spomenúť na nejaké príklady z vášho života?
- Čo sa stalo?
- Prečo to bola chyba? Ako ste sa cítili?
- Ako ste napravili chybu (alebo ako chybu napravila osoba, ktorá ju spravila)?

Nižšie uveďte vaše odpovede.

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv iných

Pamätanie na naše potreby a želania

Špecifický cieľ

Uvedomovať si potreby a prania, rozvíjať zmysel pre zodpovednosť voči iným ľuďom a ich právam.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Čo sú základné potreby a prania detí.

Potrebné materiály

1. Kartičky potrieb a praní

Metodika

Začnite: Úvod do témy

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

30 minút

Kľúčové slová

potreby, prania, Dohovor o právach dieťaťa

Začnite

Úvod do témy

1. Požiadajte žiakov, aby si predstavili, že im zavolala hlava ich štátu a povedala im: “Vo svete je teraz veľa problémov. Keby všetci na celom svete spotrebovali toľko zdrojov ako my v rozvinutých krajinách, potrebovali by sme ďalšie 4 planéty! Chceme preto uskutočniť experiment. Počul/a som, že váš klub Aflatoun je skupina mimoriadne bystrých ľudí a myslím si, že by bol skvelý nápad vyslať vás všetkých na novú planétu. “
2. Vysvetlite im, že rovnako ako Zem, aj nová planéta má atmosféru, takže na nej môžu dýchať čistý vzduch. Je tam gravitácia, takže sa tam nebudú vznášať a neodletia do vesmíru a nie sú tam žiadni mimozemšťania, takže sa nemusia obávať, že ich napadnú.
3. Dostanú zásoby jedla a vody na 6 týždňov. Môžu však byť vyslaní na niekoľko mesiacov, možno aj na rok. Vysvetlite im, že nemajú veľa času na premýšľanie, pretože v priebehu nasledujúcich 30 minút odchádzajú - musia si zbaliť kufre a premyslieť, čo si potrebujú vziať. Čo je potreba a čo je pranie?

Učte sa

Skupinová aktivita

1. Rozdeľte triedu na skupiny po 4-5 žiakoch. Každý skupine dajte sadu 40 kartičiek (**kartičky nájdete na stranách 34 až 38**). Vysvetlite im, že majú 5 minút na to, aby vybrali 16 “potrieb”, ktoré sú podľa nich nevyhnutné na prežitie na novej planéte. Požiadajte ich, aby v tíme diskutovali o tom, ktoré kartičky predstavujú “**potreby**” a ktoré “**prania**”. Navrhňte im, aby si vytvorili dve kôpky – jednu na potreby, druhú na prania. Dajte skupinám približne 10 minút na to, aby si vybrali 16 kartičiek. Počkajte, kým si všetky skupiny vyberú svoje kartičky a pokračujte na ďalšiu úlohu.
2. Povedzte žiakom: “Musím vám oznámiť zlú správu. Hlava štátu povedala, že vesmírna loď nie je dosť veľká, aby ste sa na ňu zmestili vy a vašich 16 vecí – obávam sa, že počet vecí budete musieť znížiť na 8.”
3. Keď žiaci zo všetkých skupín znížia počet svojich kartičiek na 8, prilepte ich výbery na tabuľu. Na tabuli budete mať pravdepodobne 15 až 25 rôznych kartičiek. Povedzte im, že si môžu vziať len 8 z týchto všetkých vecí. Začnite s nimi diskutovať a o tom, ktoré kartičky si ponecháte alebo ich vyradíte, hlasujte. Keď vám ostane potrebných 8 kartičiek, povedzte im: “Počínali ste si naozaj dobre, ale čo kedy ste si nakoniec mohli vziať len 4 kartičky a nie 8?”

4. Pokračujte v diskusii, kým vám neostanú požadované 4 kartičky. Diskutujte o tom, aký bol bol náš život, keby sme žili len s týmito 4 základnými vecami. Na svete však žije viac ako miliarda ľudí, ktorí nemajú prístup ani k 4 základným životným potrebám, o ktorých trieda práve povedala, že ich všetci určite potrebujú na prežitie.

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Ukončite aktivitu vysvetlením, že nakoniec síce nikam nemusia letieť, ale ich úlohou tu a Zemi je starať sa o našu planétu, aby sa stala udržateľnejším a lepším miestom pre život budúcich generácií.

POZNÁMKA:

Pri rozprávaní o podobnostiach a rozdieloch, praniach a potrebách, majte vždy na mysli hlavnú zásadu programu Aflatoun – inklúziu.

Čo potrebujete vedieť:

Inklúzia je morálnou povinnosťou a podmienkou dosiahnutia všetkých cieľov udržateľného rozvoja, najmä udržateľnej, spravodlivej a inkluzívnej spoločnosti. Je prejavom spravodlivosti, nie dobročinnosti, bez ohľadu na rozdiely, či už biologické alebo iné, a bez ohľadu na to, ako sú opísané. Uvažovanie o vzdelávaní žiakov so zdravotným postihnutím alebo so špeciálnymi potrebami by malo byť rovnaké ako premýšľanie o potrebách všetkých žiakov. Všetci žiaci potrebujú vyučovacie metódy a podporné mechanizmy, ktoré im pomôžu uspieť a zaradiť sa v spoločnosti.

Dôkladné plánovanie a poskytovanie inkluzívneho vzdelávania môže priniesť zlepšenie študijných výsledkov, sociálneho a emocionálneho rozvoja, sebaúcty a akceptácie rovesníkmi. Začlenenie rozmanitých žiakov do bežných tried a škôl môže zabrániť stigmatizácii, stereotypom, diskriminácii a odcudzeniu. (UNESCO 2020)

★ ZDROJE

Ak si chcete prečítať viac o právach dieťaťa, použite tieto zdroje:

1. Dohovor o právach dieťaťa
https://www.unicef.sk/files/dohovor_o_pravach_dietata.pdf
2. Dohovor o právach dieťaťa v detskom jazyku
https://www.unicef.sk/files/dohovor_2a4.pdf

Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

POTREBY A PRIANIA

Vreckové

Bicykel

Počítač

Mydlo

Basketbalová lopta

Krava

Plyšový medvedík

Úrodná pôda

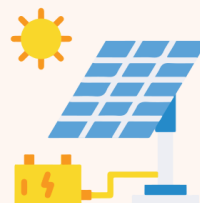
Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

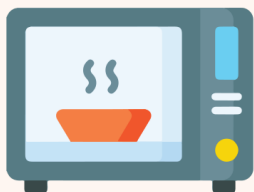
POTREBY A PRIANIA

Farby a štetec

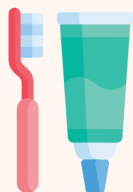
Solárny panel

Mikrovlnka

Čokoláda a sladkosti

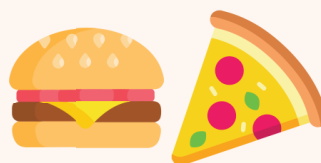
Zubná kefka a pasta

Reproduktor

Školské potreby

Hamburger a pizza

Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

POTREBY A PRIANIA

Posteľ

Video hry

Náramkové hodinky

Make-up

Šteniatko

Topánky

Práčka

Dioptrické okuliare

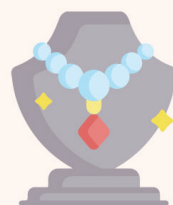
Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

POTREBY A PRIANIA

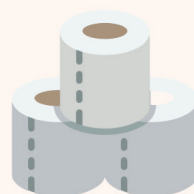
Elektrina

Náhrdelník

Televízor

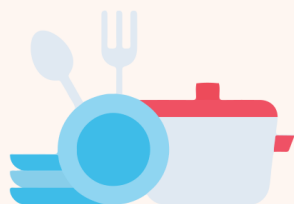
Neobmedzené množstvo
toaletného papiera

Ruksak

Fotoaparát

Príbor

Teplé oblečenie

Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

POTREBY A PRIANIA

Škola

Zdravé jedlo

Bývanie

Oblečenie

Čistá voda

Zdravotná starostlivosť

Auto

Mobilný telefón

DOPLŇUJÚCA AKTIVITA: POTREBUJEME SVOJE PRÁVA

Špecifický cieľ

Pochopiť, čo ohrozuje deti a ako môžu získať pomoc.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Aké sú základné práva detí.
2. Rozpoznať, kedy tieto práva nie sú naplnené alebo priznané.

Potrebné materiály

1. Príbeh: Svet vhodný pre deti
2. Ilustrácia situácií
3. Pracovný list: Situácie (jeden pre každú skupinu)
4. Tabuľa a krieda alebo flipchart a fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Príbeh

Učte sa: Diskusia v triede

Premýšľajte: Skupinová aktivita a diskusia v triede

Kľúčové slová

zneužívanie

Informácie pre učiteľa

Táto téma môže byť pre žiakov veľmi citlivá, preto sa uistite, že k nej pristupujete citlivo. Buďte pripravení upraviť alebo zmeniť používané príklady, ak zistíte, že je téma pre žiakov náročná. Zvážte aj spoluprácu s odborníkom/poradcom/psychológom, aby ste sa uistili, že žiakom nespôsobíte ujmu, ak v nich téma vyvolá spomienky alebo reakcie vzhľadom na ich vlastné skúsenosti.

Pred aktivitou si zistite telefónne číslo na linku detskej dôvery, aby ste ho žiakom mohli poskytnúť v časti **Premýšľajte**.

Linka detskej istoty:

pomoc pre deti a mládež 116 111

pre hľadané a sexuálne zneužívané deti 116 000

Začnite

Príbeh

1. Prečítajte žiakom príbeh **“Svet vhodný pre deti”**.
2. Po dočítaní sa ich spýtajte:
 - Čo ste sa z príbehu naučili?
 - Ak má každý právo na jedlo, ako môžeme zabezpečiť, aby bolo toto právo rešpektované? Ak má každý právo chodiť do školy, ako môžeme zabezpečiť, aby bolo toto právo rešpektované? Prečo je dôležité rešpektovať práva iných ľudí?
 - Viete, ako sa nazýva situácia, keď niektoré deti nemajú naplnené potreby alebo práva? (Odpoveď: Zneužívanie)

Učte sa

Diskusia v triede

1. Opýtajte sa žiakov, či poznajú štyri základné práva.
2. Rozdeľte flipchart/tabuľu na štyri časti a každé právo napíšte do jednej časti.
 - **Právo na prežitie:** Cieľom tohto práva je zabezpečiť, aby mali deti výživnú stravu, bezpečnú pitnú vodu, bezpečný domov a prístup k zdravotnej starostlivosti.
 - **Právo na ochranu:** Cieľom tohto práva je zabezpečiť, aby deti nikto nezneužíval a aby boli chránené ich mysle a telá.
 - **Právo na rozvoj:** Toto právo sa snaží zabezpečiť, aby mali deti právo študovať, hrať sa a praktizovať svoje vlastné náboženstvo a kultúru.
 - **Právo na účasť/participáciu:** Cieľom tohto práva je zabezpečiť, aby deti mohli vyjadrovať svoje názory a pocity.
3. Požiadajte žiakov, aby ku každému z uvedených práv vymysleli príklad.
4. Spýtajte sa ich:
 - Existujú situácie, kedy sa tieto práva nerešpektujú alebo neplnia?
5. V prípade potreby uveďte príklady, kedy práva nie sú napĺňané:
 - **Právo na prežitie:** Keď deti nemajú čo jesť.
 - **Právo na ochranu:** Keď otec bije dieťa.
 - **Právo na rozvoj:** Keď je dieťa nútené pracovať v továrni, aby zarábalo, namiesto toho, aby chodilo do školy a získalo vzdelanie.
 - **Právo na účasť/participáciu:** Ak dieťa nemôže niečo povedať v triede alebo svojim spolužiakom, pretože je iného náboženstva.
6. Nakoniec žiakom vysvetlite, že keď deti nie sú chránené, sú v ohrození a niekto im môže fyzicky alebo emocionálne ublížiť. Povedzte im, že takáto situácia sa nazýva **“zneužívanie”**.

Premýšľajte

Skupinová aktivita a diskusia v triede

1. Nechajte žiakov vytvoriť 5-7 členné skupiny. Každé skupine dajte kópiu **pracovného listu Situácie**. Požiadajte ich, aby vo svojich skupinách spoločne určili, či sú jednotlivé scenáre formou zneužívania a aby sa zároveň zamysleli nad tým, prečo si myslia, že ide o zneužívanie.
2. Po niekoľkých minútach samostatnej práce s nimi začnite diskutovať. Môžete využiť nasledujúce otázky:
 - Čo môžete urobiť, keď viete, že iné dieťa je zneužívané?
 - Poznáte číslo linky pomoci deťom, na ktoré môžete zavolať? (Ak existuje, dajte žiakom toto číslo.)
3. Pripomeňte žiakom osoby, na ktoré sa môžu obrátiť, ak sa potrebujú s niekým porozprávať - rodičia/opatrovníci, iní členovia rodiny (súrodenci, bratraci, tety, strýkovia, starí rodičia), dôveryhodný dospelý alebo kamarát, učiteľ atď.

Svet vhodný pre deti

Každé dieťa má práva

Každé dieťa má právo na dostatok potravín a čistej vody, aby bolo zdravé.

Niekedy však jedla nie je dostatok a chýba aj zdroj čistej vody.

Každé dieťa by malo mať domov a rodinu, ktorá sa oň bude starať a milovať ho. Na svete však žijú aj deti, ktoré nemajú domov ani rodinu.

Každé dieťa by sa malo hrať a chodiť do školy, aby sa učilo a rozvíjalo.

Niekedy však nie je dostatok škôl, kníh, pomôcok alebo učiteľov. Niektoré deti dokonca namiesto školy ťažko pracujú.

Každé dieťa by malo žiť v pokoji a bez obavy z nebezpečenstva. Niekedy však dochádza k vojnám alebo nešťastiam.

Každé dieťa by malo byť vypočuté a malo by sa cítiť slobodné pri vyjadrovaní svojich názorov a pocitov. Niekedy však deti vypočuté nie sú. Niekedy nemôžu voľne povedať svoj názor.

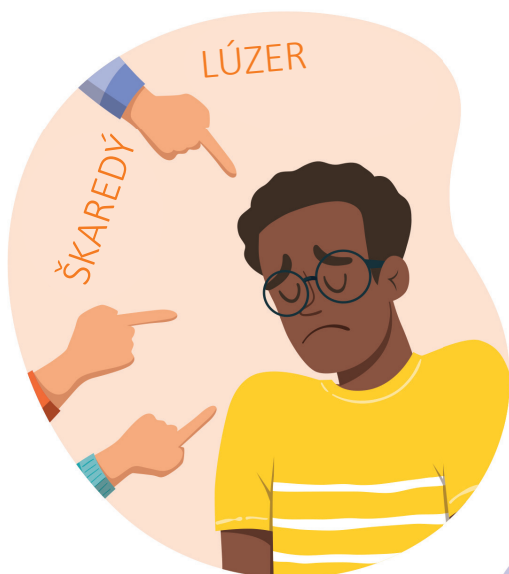
Všetci, mladí aj starí, si musia navzájom pomáhať, aby každé dieťa v našej krajine dostalo to, čo potrebuje. Naš svet bude šťastný a krásny, ak sa budeme snažiť, aby bol svetom vhodným pre deti.

OBRÁZOK
SITUÁCIE

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Túto stránku si môžete vytlačiť!

TRIEDNA AKTIVITA

SITUÁCIE

Vysvetlite žiakom, že sa oboznámili s niektorými právami dieťaťa.

Požiadajte dobrovoľníkov, aby si vzali kartičku a napodobnili právo na nej pre zvyšok triedy. Úlohou divákov bude uhádnuť, ktoré právo je zobrazované - možno budú prekvapení!

PRÁVO
HRAŤ SA

PRÁVO NA ŽIVOT

PRÁVO BYŤ SO SVOJIMI
RODIČMI ALEBO S TÝMI,
KTORÍ SA O VÁS
STARAJÚ

PRÁVO NA VZDELANIE

PRÁVO MAŤ
NÁZORY
A POVEDAŤ,
ČO SI
MYSLÍTE

PRÁVO NA JEDLO
A ČISTÚ VODU

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv iných

5

Je to pravda alebo lož?

Špecifický cieľ

Rozvíjať zmysel pre zodpovednosť za to, ako svojim správaním ovplyvňujeme atmosféru v triede.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Aké rôzne formy šikanovania existujú.

Potrebné materiály

1. Tabuľa
2. Vyhlásenia o správaní

Metodika

Začnite: Diskusia v triede

Učte sa: Komentár k téme

Premýšľajte: Skupinová diskusia

Trvanie

40 minút

Kľúčové slová

šikanovanie, zneužívanie

Informácie pre učiteľa

Táto aktivita bude účinná len vtedy, keď je v triede vytvorené bezpečné prostredie.

Zneužívanie a **šikanovanie** môžu byť pre žiakov veľmi **náročnou témou**, preto sa uistite, že s touto témou pracujete citlivo. Buďte pripravení zmeniť niektoré príklady, ak zistíte, že majú žiaci s touto témou problémy.

Ubezpečte žiakov, že ich nebudete nútiť rozprávať alebo vyjadrovať svoje názory, ak to sami nebudú chcieť. Je možné, že táto aktivita otvorí v žiakoch citlivé spomienky alebo prinesie ťaživé

myšlienky – myslite na to, že pri aktivite je vhodné spolupracovať s poradcom alebo relevantným odborníkom.

Začnite

Diskusia v triede

1. Rozdeľte žiakov do dvojíc. Úlohou každej dvojice bude nahlas si prečítať štyri rôzne scenáre uvedené nižšie, situácie prediskutovať a zhodnúť sa na tom, či je podľa nich dané tvrdenie pravdivé alebo nepravdivé. Pripomeňte im, že neexistujú správne alebo nesprávne odpovede.

Tvrdenia:

- Nie je to šikanovanie, ak vám nevádi meno (označenie), ktorým vás oslovujú.
- Ak si zabudnete priniesť obed a vezmete si ho od niekoho iného, nie je to šikanovanie,
- Ak konáte v **sebaobrane**, nejde o šikanovanie.
- Ak o niekom šírite klebety, nie je to šikanovanie.

2. Zopakujte toto cvičenie použite Vyhlásenia o správaní a v tomto kole požiadajte dobrovoľníkov, aby zdôvodnili svoj názor. Položte im napríklad tieto otázky:

- Prečo si to myslíte?
- Prečo máte tento pocit?

Učte sa

Komentár k téme

1. Vysvetlite žiakom, že šikanovanie môže znamenať mnoho rôznych vecí. Toto sú niektoré spôsoby, akými môžu byť ľudia šikanovaní:

- ak im niekto nadáva alebo sa im posmieva,
- ak ich niekto sáče alebo ťahá,
- ak im niekto zoberie peniaze alebo iný majetok, prípadne s nimi narába bez dovolenia,
- ak o nich niekto šíri klebety,
- ak ich iní ignorujú alebo naschvál z niečoho vynechávajú,
- ak ich niekto bije, kope alebo im inak fyzicky ubližuje,
- ak sa im niekto vyhráža alebo ich zastrašuje.

Šikanovanie môže byť súčasťou iných foriem zneužívania, vrátane zanedbávania, emocionálneho, fyzického a sexuálneho zneužívania. Šikana sa v súčasnosti častokrát odohráva v kybernetickom priestore prostredníctvom internetu a s použitím mobilného telefónu. Nezáleží na tom, či vám niekto povie alebo urobí niečo zastrašujúce priamo do očí alebo prostredníctvom iného média - stále je to šikanovanie.

Premýšľajte

Skupinová diskusia

1. Povzbudte žiakov, aby reagovali na názory ostatných. Nezabudnite, že v triede by ste mali vytvoriť otvorené a nekonfliktné prostredie. Snažte sa vyhnúť tomu, aby ste vyslovili otvorený nesúhlas so žiakom – kladte mu otázky, ktoré ho podnietia k zamysleniu.
2. Zdôraznite, že ak sa osoba cíti zastrašovaná alebo šikanovaná v dôsledku konania inej osoby, ide o šikanovanie bez ohľadu na to, či si to šikanujúci myslí alebo nie.
3. Pripomeňte žiakom, že k šikanovaniu môže dochádzať aj mimo triedy alebo školy.

VIDEO

Tento krátky film môžete použiť ako podnet na diskusiu o šikanovaní.

In a Heartbeat - krátky film
<https://youtu.be/MxqGin4Pm-8>

POVEDZME NIE
ŠIKANOVANIU

POZNÁMKA:

Žiakov upozornite na **silu slov** a to, ako niektoré slová, komentáre a poznámky dokážu zraniť. Spoločne uvažujte o tom, že aj keď sa ospravedlníme a časť škody tak dokážeme napraviť, na človeku zranenom našimi slovami to zanechá stopu. Citové jazvy ostávajú a je možné, že sa nikdy úplne nezahoja.

VYHLÁSENIA O SPRÁVANÍ

1. Je v poriadku, keď sa s vami na ihrisku nehrajú.
2. Deti môžu šikanovať učiteľov.
3. Povedať niekomu, že je hlúpy, mu ublíži menej, ako keď ho udrieme.
4. Byť neslušný alebo kričať na učiteľa je smiešne.
5. Ak sa k niekomu správame tak, že sa cíti nepríjemne alebo je nešťastný, je to v poriadku, ak sa to nedeje stále.
6. Rozprávať sa počas hodiny je v poriadku, ak sa pýtate niečo dôležité.
7. Urážlivé komentáre o niekom nie sú správne, hoci by si to aj zaslúžil.
8. Ak vaši kamaráti spravia chybu, mali by ste im dať druhú šancu.
9. Je dôležité privítať nových členov triedy.
10. Strkanie do inej osoby počas hodiny telesnej výchovy je v poriadku.
11. Je v poriadku rozprávať sa počas hodiny, keď sa učiteľ nedíva.
12. Krádež alebo poškodenie vecí inej osoby je v poriadku, ak sa k vám správala nepríjemne.
13. Ak niekto ohrozuje vašu rodinu alebo priateľov, je v poriadku ho udrieť.
14. Posielanie nepríjemných správ alebo e-mailov je v poriadku, ak ich posielate z neznámeho čísla.
15. Fotenie niekoho na mobilný telefón a posielanie týchto fotiek iným ľuďom je v poriadku.
16. Je lepšie nikomu nepovedať, keď sa vám niekto posmieva alebo vyhráža. Nikto nemá rád žalobaby!

TÉMA 3

Úspory a výdavky

6 Ako získate peniaze?

Špecifický cieľ

Identifikovať spôsoby získavania peňazí prostredníctvom zamestnania alebo podnikania.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Identifikovať spôsoby, ako získať príjem alebo peniaze.

Potrebné materiály

1. Kartičky postáv
2. Papier
3. Perá
4. Tabuľa a krieda alebo flipchart a fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Triedna hra

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

45 minút

Kľúčové slová

príjem, zamestnanie, práca, podnikanie, predaj tovaru a služieb

Informácie pre učiteľa

Pokojne pridajte alebo zmeňte príklady pracovných miest, ktoré sú vo vašej komunite relevantnejšie alebo známejšie.

Pred aktivitou napíšte na flipchart/tabuľu otázky z časti **Učme sa**, aby sa k nim mohli žiaci kedykoľvek ľahko vrátiť. Vytvorte si tiež kópie **kartičiek postáv** a vystrihnite ich tak, aby mala každá skupina jednu samostatnú kartičku.

Začnite

Triedna hra

1. Povedzte žiakom, aby sa postavili kruhu tvárou von.
2. Vstúpte do stredu kruhu. Oznámete žiakom, že zakričíte názov povolania a budete počítať do troch. Ich úlohou bude vyskočiť tvárou k vám a urobiť pózu znázorňujúcu toto povolanie.
3. Použite nasledujúce povolania alebo si vymyslíte vlastné: policajt; učiteľ; predavač na trhu; lekár; politik; obchodník; rybár; farmár; spevák; futbalista. Nezabudnite, že tieto povolania môžu vykonávať aj ženy (použite zodpovedajúce formy názvov povolání).

Učte sa

Skupinová aktivita

1. Nechajte žiakov vytvoriť skupiny po piatich až šiestich a každej skupine dajte kartičku postavy, hárok papiera a pero.
2. Požiadajte ich, aby každá skupina dala svojej postave meno a aby jej členovia odpovedali na otázky na flipcharte/ tabuli uvedené nižšie:
 - Čo je náplňou práce vašej postavy?
 - Ako často dostáva vaša postava peniaze?
 - Je to zakaždým pevná (nemeniacia sa) suma?
 - Odkiaľ pochádzajú tieto príjmy alebo peniaze?
 - Od čoho závisí ich výška?

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Požiadajte každú skupinu, aby svoje zistenia odprezentovala zvyšku triedy.
2. Keď sa vystriedajú všetky skupiny, opýtajte sa žiakov, čo si všimli na jednotlivých príkladoch.
3. Zhrňte diskusiu – povedzte žiakom, že ľudia zvyčajne získavajú peniaze alebo príjem zo svojho zamestnania. Výška peňazí, ktoré ľudia dostávajú, závisí od mnohých vecí. V niektorých zamestnaniach zarábajú ľudia viac alebo majú pevne stanovenú mzdu. Niektoré zdroje príjmu sú viac závislé od iných okolností, napríklad príjem predavača na trhu bude závisieť od toho, koľko ľudí si kúpi jeho výrobky.

POZNÁMKA:

Sú medzi nami aj ľudia, ktorí nepracujú. Príčin môže byť viacero, jednou z nich je nezamestnanosť. Nezamestnaní vo vyspelých krajinách síce môžu dostávať určitú finančnú pomoc od štátu, no často sa za svoju situáciu hanbia.

Niektorí z vašich žiakov môžu pochádzať z rodín, kde nie všetci dospelí členovia pracujú. Môžu sa obávať, že sa im budú spolužiaci posmievvať alebo sa k nim budú správať povýšenecky.

Uistite sa, že k tejto téme pristupujete citlivo. Zdôraznite, že keď niekto nemá prácu, nemusí to tak ostať navždy. Taktiež nie je hanbou pracovať v akomkoľvek type zamestnania. Skúste do spoločných diskusií zahrnúť aj otázky sociálnej spravodlivosti a rovnakého platového ohodnotenia.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

KARTIČKY POVOLANÍ

Pracujem v kancelárii ako osobný asistent. Pomáham mojej nadriadenej v každodennej práci. Plánujem jej stretnutia a porady s pracovným tímom, na ktorých zapisujem poznámky. Prijímam telefonické hovory, pripravujem správy a robím prieskumy. Od firmy dostávam mesačný plat. Ak ma v budúcnosti povýšia, budem dostávať vyšší plat.

Hrám futbal za národné družstvo. Reprezentujem moju krajinu, súťažím v národnej lige, hrám v zápasoch, kde súťažíme proti iným tímom. Plat dostávam týždenne, ako sme sa dohodli v čase môjho nástupu do družstva. Keď sa mi v zápase mimoriadne darí, dostanem príplatok.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

KARTIČKY

KARTIČKY POVOLANÍ

Pracujem ako zdravotná sestra v nemocnici v blízkosti môjho bydliska. Zabezpečujem lieky, stravu a vyšetrenia pre pacientov. Zvyčajne pracujem cez deň, no niekedy mám aj nočné služby. Za prácu dostávam mesačnú mzdu. Niekedy sa stane, že pracujem dlhšie ako obvyčajne, vtedy dostávam plat podľa počtu odpracovaných hodín.

Pestujem a zbieram ryžu. Zarábam si predajom ryže ľuďom, ktorí s ňou potom chodia na trh. Zber úrody je dvakrát ročne a môj príjem závisí od množstva vypestovanej ryže. Dostanem zaplatené podľa toho, koľko z úrody sa mi podarí predáť predajcom. Cenu ryže zvyčajne určuje trh alebo vláda.

TÉMA 3

Úspory a výdavky

7

Organizácia úspor

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Že existujú rôzne spôsoby sporenia.
2. Rozhodnúť sa, ako chcú sporiť.
3. Budú sa tešiť na sporenie.

Potrebné materiály

1. Príbeh: Individuálne sporenie doma
2. Príbeh: Skupinové sporenie v škole
3. Príbeh: Individuálne bankové účty
4. Ilustrácia individuálneho sporenia
5. Ilustrácia skupinového sporenia
6. Ilustrácia sporenia na bankovom účte
7. Príklad tabuľky úspor
8. Tri listy flipchartového papiera a fixka
9. Voliteľné: Materiály potrebné na doplnkovú aktivitu

Metodika

Začnite: Príbehy o sporení

Učte sa: Rozhodovanie o tom, ako sporiť

Premýšľajte: Skupinová diskusia

Trvanie

45 minút

Kľúčové slová

sporenie, účty, banky

Informácie pre učiteľa

Táto aktivita povzbudzuje deti k sporeniu. Predstavuje tri alternatívy, ako sporiť (individuálne, skupinovo alebo v banke).

V časti **Učte sa** umožnite každému žiakovi, aby si sporil prostredníctvom metódy, ktorú si zvolil (ak je to možné). Ak to však nie je možné, vyzvite menšiu skupinu, aby sa pripojila k väčšej skupine.

Pri časti **Premýšľajte** môžete v prípade potreby pridať ďalšie otázky.

Doplnková aktivita je nepovinná (ale odporúčaná). Tabuľku si pripravte vopred. Vezmite si hárok papiera a preložte ho vodorovne. Do stredu papiera nakreslite čiaru. Na ľavú aj pravú stranu papiera nakreslite **tabuľku úspor** (s najmenej piatimi riadkami pre každý stĺpec) znázornenú nižšie. Postup zopakujte aj na opačnej strane hárku. Tabuľku môžete nakresliť rukou alebo v počítači. Urobte niekoľko kópií tak, aby mal jednu každý žiak a dbajte na to, aby boli tabuľky na oboch stranách papiera.

Začnite

Príbehy o sporení

1. Rozdeľte žiakov do troch skupín. Každé skupine dajte jeden príbeh. Nechajte ich prečítať svoj príbeh a potom ho prerozprávať zvyšku triedy.
2. Položte žiakom nasledujúce otázky o každom príbehu:
 - Ako deti sporia?
 - Prečo si myslíte, že sporia práve takto?
3. Na záver požiadajte žiakov, aby opísali podobnosti a rozdiely medzi týmito tromi príbehmi.

Učte sa

Rozhodovanie o tom, ako sporiť

1. Požiadajte žiakov, aby si sadli na zem do veľkého kruhu. Do stredu položte hárok flipchartového papiera.
2. Požiadajte žiakov, ktorí čítali o **individuálnom sporení**, aby predstavili argumenty v prospech tejto metódy (t.j. aby ju "predali" zvyšku triedy). Keď skončia, požiadajte ostatných žiakov, aby povedali ich protiargumenty. Ich pripomienky zapíšte na flipchartový papier.
3. Tento postup zopakujte aj pri ostatných spôsoboch sporenia a pripomienky žiakov zapisujte vždy na samostatné hárky flipchartového papiera.
4. Umiestnite obrázky a zodpovedajúci flipchartový papier do rôznych častí triedy.
5. Povedzte žiakom, že aj oni môžu sporiť. Nechajte ich, aby si pozorne prezreli jednotlivé možnosti, a požiadajte ich, aby si vybrali spôsob sporenia, ktorý by chceli použiť. Nechajte ich

postaviť sa pred príslušný obrázok (pozri stranu 58).

6. Môžete ich tiež vyzvať, aby diskutovali o tom, ktorá metóda by bola najlepšia pre triedu, a dohodli sa na jednej z nich.

Premýšľajte

Skupinová diskusia

1. Aby ste objasnili, ako sa bude sporiť, vedte žiakov k ďalšej diskusii na túto tému pomocou nasledujúcich otázok:

- Do čoho budete odkladať peniaze? Čo môžete použiť ako pokladničku? Kde môžete mať túto pokladničku?
- Ako si budete zapisovať, koľko ste ušetrili? Kde? Aké informácie budete uchovávať?

Ak sa dohodli na kolektívnom sporení:

- Kto bude zodpovedný za prijímanie úspor a zapisovanie súm?
- Kedy budete vyberať úspory?

2. Vyzvite žiakov, aby diskutovali o tom, či by chceli svoje úspory prepojiť s niektorými aktivitami program Aflatoun alebo so sociálnymi podnikmi. Ak budú mať záujem o prepojenie, dohodnite sa, ako často a koľko budú na tieto aktivity sporiť.

POZNÁMKA:

Nezabúdajte, že program Aflatoun hovorí aj o dôležitosti uschovávaní a chránenia vzácnych predmetov, ktoré majú pre deti citovú hodnotu. Podporuje aj návyk šetrenia peňazí na kúpu niečoho, čo deti považujú za dôležité (aj keď nejde o „potrebu“).

Príklad tabuľky úspor:

Dátum	Vklady Koľko sporím	Výbery Koľko miňam	Celkom Čo mi zostalo

Príbeh 1: Individuálne sporenie doma

Každý si môže sporiť sám do pokladničky alebo si môže odkladať veci, ktoré si šetrí, na tajné miesto. Je dobré mať také miesto na sporenie, do ktorého sa dajú peniaze ľahko vložiť, ale z ktorého sa ťažko vyberajú - napríklad krabicu, ktorá má štrbinu na vkladanie peňazí a zámok, ktorým sa dá otvoriť, ak chcete peniaze vybrať. V niektorých krajinách sa používajú "prasiatka" (pokladničky v tvare prasiatka), inde sa používajú rôzne krabice a v ďalších sa používajú miestny materiál, napríklad bambus.

"Ušetril som 1 milión IDR (približne 80 EUR). Mám v pláne absolvovať kurz angličtiny v okrese Pare v regentstve Kediri na východnej Jáve.

Pare je známy anglický tábor obľúbený medzi vysokoškolskými študentmi, ktorí si chcú zlepšiť svoje znalosti angličtiny. Ponúkajú tu kvalitné kurzy angličtiny za nízke ceny. Okres Pare je od mojej dediny vzdialený sedem hodín cesty." (študent zapojený do programu Aflatoun, Indonézia)

"Moja pokladnička nie je typická. Vyrobila som ju mojím typickým štýlom, snažila som sa recyklovať všetky veci, ktoré sa mi najviac páčia: konzervy, sponky do vlasov, nálepky a tak ďalej... Takúto pokladničku nemá nikto v mojej triede. Všetky naše pokladničky sú jedinečné a výnimočné."

(študentka zapojená do program Aflatoun, Moldavsko)

Príbeh 2: Skupinové sporenie v škole

Niekedy je náročné šetriť si peniaze sám. Vtedy môže pomôcť skupinové sporenie - kamaráti ťa môžu povzbudiť k tomu, aby si dodržal stanovený cieľ. Výhodou spoločného sporenia je, že sa vám môže podariť ušetriť vyššiu sumu peňazí za kratšiu dobu.

V niektorých krajinách existujú tzv. „obecné sporenie a pôžičky“. Obyvatelia obce si takto spoločne sporia a vzájomne si požičiavajú peniaze, keď ich niekto potrebuje na financovanie podnikania alebo na iné dôležité výdavky (na štúdium alebo zdravotnú starostlivosť).

„Na začiatku bola spoločná triedna pokladnička len vo veľkosti prasiatka, no neskôr už deti potrebovali sporiť do niečoho väčšieho. Úvodný plán bol minúť všetky ušetrené peniaze na seba. No vďaka všetkému, čo sa žiaci s Aflatounom naučili, zmenili názor. Ich schopnosť chápať pocity ostatných sa začala výrazne rozvíjať.

Z vlastnej iniciatívy sa žiaci rozhodli použiť svoj zárobok z podnikania na návštevu domova dôchodcov, kde zorganizovali tanečný večierok a diskusiu so starými ľuďmi. Tí sa s nimi podelili o svoje životné zážitky a spomienky.!

(Učiteľ Aflatoun, Salvádor)

Príbeh 3: Individuálne bankové účty

Okrem sporenia doma alebo v skupine môžete sporiť aj vo finančnej inštitúcii, napríklad v banke. Banka uchová vaše peniaze v bezpečí a dokonca vám bude pravidelne vyplácať malé percento z vašich peňazí, pretože banka môže z vašich úspor počas ich uloženia v banke dosahovať zisk.

“V budúcnosti si chcem založiť vlastnú banku a otvoriť ju v mojej dedine, aby som deťom, ktoré sa ešte nenaučili sporiť, ukázal, ako začať. Ostatným deťom chcem poradiť, aby si šetrili, pretože im to v budúcnosti pomôže napríklad pri kúpe kníh, ceruziek a farbičiek. “

(študent zapojený do programu Aflatoun, Uganda)

★ TIP

Spomeňte si na prípady, keď sa “sporenie/investovanie nevydarilo”, napríklad keď ľudia využili služby inštitúcie, ktorá nebola bezpečná a prišli o svoje peniaze. Skúste si nájsť informácie o “úžere” vo vašej krajine a začnite žiakom primerane ich veku vysvetľovať, prečo sa ľuďom, ktorí ponúkajú takéto služby, nedá dôverovať, prečo je dôležité byť opatrný, pokiaľ ide o peniaze a prečo je nevyhnutné žiadať pomoc týkajúcu sa finančných záležitostí len od osvedčených a dôveryhodných inštitúcií.

Túto stránku si môžete vytlačiť!

OBRÁZOK

SKUPINOVÉ A INDIVIDUÁLNE SPORENIE

INDIVIDUÁLNE SPORENIE

SKUPINOVÉ SPORENIE

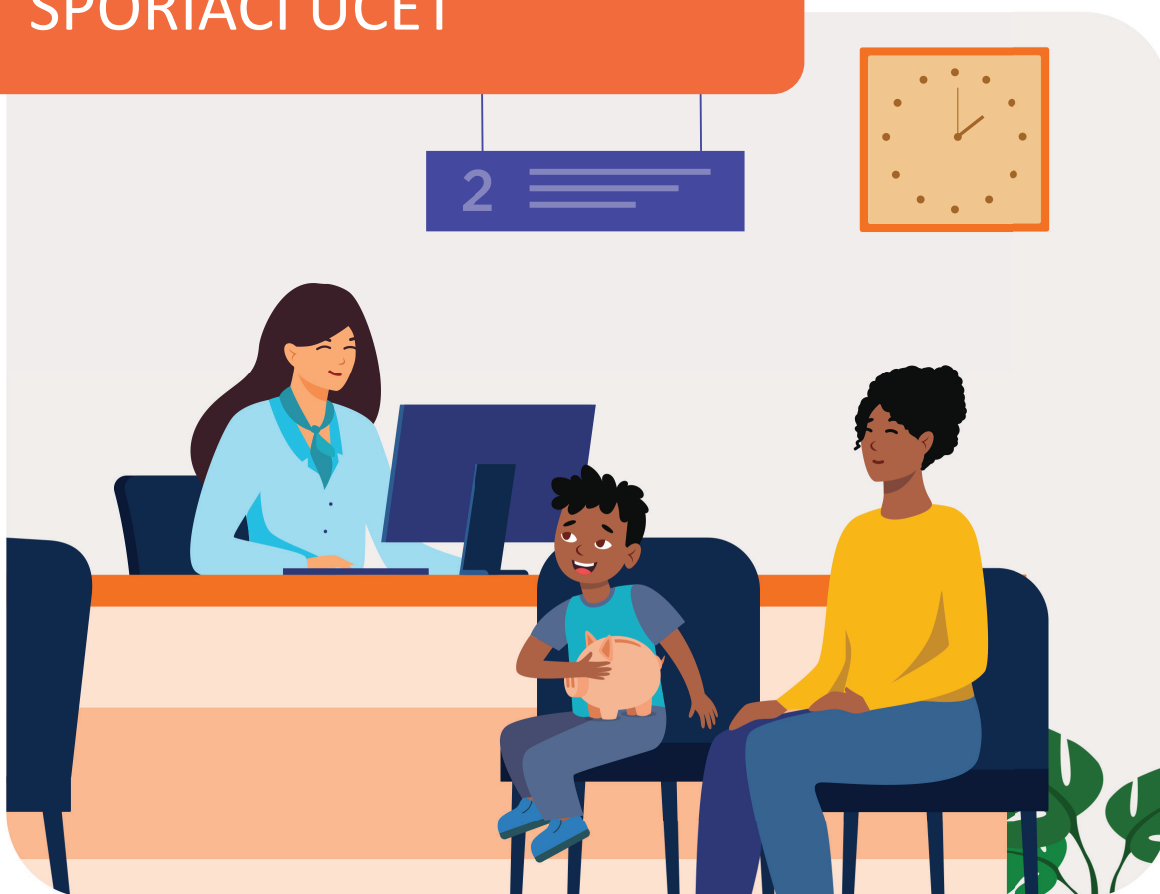

Túto stránku si môžete vytlačiť!

OBRÁZOK

ÚSPORY NA BANKOVOM ÚČTE

SPORIACI ÚČET

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

AFLATOUN NÁM POMÁHA ŠETRIŤ

Uchovávanie našich cenných vecí v bezpečí je veľmi dôležité. Náš kamarát Aflatoun má bezpečnostnú schránku s obľúbenou knihou, futbalovými kartami, zbierkou známok z celého sveta, nálepkami a mincami. Čo si uchováate vo vašej bezpečnostnej schránke vy?

Nakreslite obrázok s vašimi obľúbenými a najcennejšími vecami.

TÉMA 4

Plánovanie a zostavovanie rozpočtu

Náklady na odpad

Špecifický cieľ

Pochopiť koncept životného prostredia ako spoločného zdroja.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Že plytvanie stojí peniaze.
2. Vypočítať základné náklady na odpad.

Potrebné materiály

1. Tabuľka odpadov (jedna pre každú skupinu)
2. Hárok k tabuľke odpadov
3. Perá

Metodika

Začnite: Diskusia v triede

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

opätovné použitie, zníženie množstva odpadu

Informácie pre učiteľa

Plytvanie je, keď veci používate alebo spotrebúvate nedbalo alebo bezmyšlienkovite, neefektívne alebo neúčinne.

Vysvetlite žiakom, že každý z nich môže vždy urobiť aspoň jednu maličkosť, aby znížil množstvo odpadu, ktorý vytvára - keď idú nakupovať, môžu si so sebou vziať tašku, čím sa vyhnú plytvaniu zbytočnými taškami.

Pred aktivitou si pripravte dostatočný počet kópií **tabuľky odpadov** - do tretieho a štvrtého riadku v prípade potreby vložte vašu miestnu menu. V časti **Učte sa** je dôležité vedieť, koľko stoja jednotlivé položky. Ak to žiaci nevedia, pomôžte im a povedzte im to. Nebojte sa pridať ďalšie.

Začnite

Diskusia v triede

1. Požiadajte žiakov, aby sa rozhládli po triede a potom im položte nasledujúce otázky:

- Aké školské potreby vidíte? (Ceruzky, kriedy, papier atď.)
- Aké veci máte? (Tričká, topánky, ponožky atď.)

2. Vyberte jeden z predmetov, ktoré žiaci pomenovali a položte im nasledujúce otázky:

- Ako dlho vám vydrží? Kedy už pre vás nebude užitočný?
- Viete, koľko táto vec stojí?
- Čo sa stane, ak tento predmet stratíte alebo rozbijete?
- Myslíte si, že jeho strata alebo rozbitie by boli stratou?
- Koľko by stálo, keby ste si museli kúpiť náhradu za tento predmet?
- Čo môžete urobiť, aby ste nemali zbytočne vysoké výdavky, pretože si musíte kúpiť príliš veľa náhrad vecí, ktoré ste poškodili, stratili či zničili?

Učte sa

Skupinová aktivita

1. Povedzte žiakom, aby vytvorili skupiny s 5-6 členmi, každej skupine dajte kópiu **Tabuľky odpadov** a pero.

2. Priradte každej skupine určitú položku (predmet), napr:

- Zošit
- Krabica pasteliek
- Nové tričko
- Hračka jojo

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Požiadajte skupiny, aby predstavili výsledky svojej práce zvyšku triedy. Prípadne, ak máte málo času, môžete požiadať len niektoré skupiny, aby odprezentovali svoje odpovede. Pozvierajte však tabuľky všetkých skupín.

2. Na záver položte žiakom nasledujúce otázky:

- Čo ste sa dnes naučili?
- Aké veci sú podľa vás v škole zbytočné? A čo doma?
- Ktorými vecami ste plytvali?
- Ako môžeme zabrániť plytvaniu?

(Tu žiakom predstavte koncept “**Znižovať množstvo odpadu, Znova používať, Recyklovať**”).

VIDEO

Aby ste túto aktivitu spravili čo najzrozumiteľnejšou, skúste použiť video.

Má zmysel stláčať plastové fľaše?

[https://www.youtube.com/](https://www.youtube.com/watch?v=pgWFfj1AUns&list=PLtsMDfsimZvXLsBVsaE4vuUATnwkwXMJO&index=3)

[watch?v=pgWFfj1AUns&list=PLtsMDfsimZvXLsBVsaE4vuUATnwkwXMJO&index=3](https://www.youtube.com/watch?v=pgWFfj1AUns&list=PLtsMDfsimZvXLsBVsaE4vuUATnwkwXMJO&index=3)

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

TABUĽKA ODPADOV

Vyplňte najprv prvý, potom druhý a nakoniec tretí stĺpec.

Nakreslite predmet:

Ako dlho vydrží táto položka?	Čo sa stane, ak ju stratiš, rozbiješ alebo vyhodíš?	Čo sa stane, ak ju stratiš, rozbiješ alebo vyhodíš niekoľkokrát?
Koľko stojí jedna položka ?	Koľko by stálo celkovo, ak by si si musel/a kúpiť druhú?	Koľko by stálo celkovo, keby si si musel/a kúpiť päť týchto položiek? _____ x 5 = _____

<p>To znamená, že by si minul/a _____ každý _____ .</p>	<p>Takže namiesto toho, aby si zaplatil/a _____, zaplatil/a si ____.</p>	<p>Takže namiesto toho, aby si zaplatil/a _____, zaplatil/a si ____.</p>
---	--	--

Čo môžete urobiť pre to, aby ste sa vyhli nadmerným výdavkom pri nákupe príliš veľkého množstva týchto položiek?

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

HÁROK K TABUĽKE ODPADOV

<p>Ako dlho vydrží tento predmet?</p> <p>2 mesiace</p>	<p>Čo sa stane, ak ho stratíte, rozbijete alebo ním budete plytvať?</p> <p>Budem si ho musieť kúpiť znova.</p>	<p>Čo sa stane, ak ho stratíte či rozbijete viackrát alebo ním budete dlhodobo plytvať?</p> <p>Možno mi ho budú musieť znova kúpiť moji rodičia. Alebo si ho budem musieť požičať.</p>
<p>Koľko stojí jeden predmet?</p> <p>3</p>	<p>Koľko by to celkovo stálo, keby ste si museli kúpiť druhý?</p> <p>$3 \times 2 = 6$</p>	<p>Koľko by to celkovo stálo, keby ste si museli kúpiť päť týchto predmetov?</p> <p>$63 \times 5 = 15$</p>
<p>Znamená to, že by ste minuli</p> <p>3 každé 2 mesiace</p>	<p>Takže namiesto</p> <p>3 by ste zaplatili 6</p>	<p>Takže namiesto</p> <p>3 by ste zaplatili 15</p>

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST

AFLATOUN ŠETRÍ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Čisté životné prostredie je veľmi dôležité - preto by sme mali opätovne používať, redukovať/znižovať množstvo odpadu, recyklovať (a odmietnuť/prehodnotiť kúpu)!

- **Opätovné použitie** znamená, že predmet použijeme viac ako raz.
- **Redukovať** znamená minimalizovať množstvo odpadu, ktorý vytvárame.
- **Recyklovať** znamená, že výrobok namiesto vyhodenia použijeme na nové účely.

V tejto aktivite sa stanete tajným zeleným vyšetrovateľom.

Vašou úlohou bude **“preskúmať”** vašu školu a domácnosť a zistiť, kde a čo ľudia vo vašom okolí opätovne používajú/redukujú/recyklujú.

Ale to bude len prvý krok!

V ďalšom kroku navrhnete zlepšenia – čo/kde je pre ľudí lepšie opätovne používať/redukovať/recyklovať? Aké nákupy alebo činnosti by sa mohli úplne odmietnuť/premyslieť, aby sa minimalizoval odpad?

Poznámka: Pri navrhovaní zmien sa zamyslite aj nad netradičnými návrhmi - môžete opätovne použiť vodu? Ako? Premýšľajte aj nad tým, ako spotrebúvate elektrickú energiu - ako/kedy/kde ju používate?

1. V našej škole:

Opätovné použitie

Redukovať

Recyklovať

2. V mojej domácnosti:

Opätovne použiť

Redukovať

Recyklovať

3. V našej škole by sme mali tiež:

Opätovne použiť

Redukovať

Recyklovať

4. V mojej domácnosti by sme mali tiež:

Opätovne použiť

Redukovať

Recyklovať

Všetko o DNI AFLATOUNA!

Deň Aflatouna sa celosvetovo oslavuje dňa 17. marca.

Pre žiakov je to príležitosť osláviť všetku prácu vykonanú počas roka, zamyslieť sa nad svojím osobným rozvojom, prezentovať svoje úspechy škole, rodičom/opatrovateľom a komunite a cítiť prepojenie s ostatnými aflatounskými deťmi. V školách a aflatounských kluboch deti po celom svete oslavujú Deň Aflatouna rôznymi spôsobmi.

Aflatoun International v tento deň organizuje videohovory so svojimi partnermi v rôznych regiónoch. Deti a partneri z rôznych do programu zapojených regiónov sa stretnú, pozdravia, rozprávajú a spoločne sa učia. Toto podujatie je interaktívne; radi by sme vás a vašu organizáciu povzbudili k tomu, aby ste sa stali súčasťou Dňa Aflatoun.

★ TIP

Ak vám **17. marec** nevyhovuje vzhľadom na organizáciu školského roka vo vašej krajine, Deň Aflatouna môžete zorganizovať inokedy. Nezabudnite naň pozvať rodičovi/opatrovníkov a žiakov z iných tried, aby ste sa s nimi podelili o všetko, čo ste sa naučili.

VÝZNAM PODUJATIA AKO DEŇ AFLATOUNA PRE VŠETKÝCH ZAPOJENÝCH:

1. Umožňuje žiakom ukázať svoj skrytý potenciál.
2. Je pre žiakov príležitosťou skamarátiť sa so spolužiakmi a učiteľmi.
3. Umožní rodičom porozumieť, o čom je tento typ vzdelávania.
4. Je to zaujímavý spôsob, ako môžu deti samostatne napláňovať, zorganizovať a zrealizovať aktivitu v skutočnom živote.

PRÍPRAVA NA DEŇ AFLATOUNA

1. Podľa vašich časových možností a zdrojov sa spolu so žiakmi môžete začať pripravovať na Deň Aflatouna.
2. **Povzbudzte deti**, aby vytvárali dekorácie z odpadových materiálov, pripravovali si scénky, recitovali básne atď.
3. Môžete deti požiadať, aby si vytvorili kútik venovaný programu Aflatoun, kde vystavia svoje pracovné listy, pokladničky či plagát Aflatouna.
4. Ak je to možné, zapojte do aktivity školu/komunitu a rodičov.
5. **Pozývajte!** Informujte a pozvite na oslavu riaditeľa školy, kolegov, žiakov z iných tried a rodičov/ opatrovníkov, ak je to možné.
6. **Rozšírte informácie o tejto aktivite!** Pošlite fotografie alebo napíšte článok o tomto dni do miestnych novín.
7. Pripravte si malé poďakovanie a/alebo darček pre hosťa (hostí).

POKYNY PRE POZVANÉHO HOSTA/ REČNÍKA

1. Pokúste sa pozvať aj pracujúcich ľudí so zdravotným znevýhodnením. Môžu byť rodičmi, pracovať ako záhradník, zametač, predavač, manažér atď.
2. Vybraného hosťa/rečníka pozvite na aktivitu aspoň týždeň vopred. Deň pred podujatím mu zdvorilo pripomeňte konanie tejto aktivity.
3. Informujte ho o dátume, čase, mieste konania a publiku.
4. Môžete ho tiež stručne informovať o tom, čo sa od neho očakáva počas Dňa Aflatouna.
5. Ak je potrebné obliecť sa určitým špecifickým spôsobom, môžete to uviesť v pozvánke (nepovinné).
6. Na túto aktivitu môžete pozvať aj viac hostí/rečníkov, prípadne ju môžete zopakovať niekoľkokrát alebo predĺžiť jej trvanie tak, aby mali všetci hostia dostatočný priestor na svoj vstup.

TÉMA 5

Sociálny a finančný podnik

9

Deň Aflatouna!

Špecifický cieľ

Zreflektovať, prediskutovať a demonštrovať poznatky o programe Aflatoun a osláviť úspešné ukončenie aktivít.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Ako zrealizovať interaktívne stretnutie s hosťom/hosťami/rodičmi tak, aby sa oboznámili s ich povolaním.
2. Preukázať svoje poznatky.
3. Identifikovať svoju vysnívanú prácu.

Potrebné materiály

1. Poďakovanie a/alebo darček pre hosťa (hostí) (pripraví žiaci)
2. Papier a ceruzka
3. Tabuľa
4. Obrázky povolání (astronaut, maliar atď.)

Metodika

Začnite: Úvod ku dňu Aflatouna

Učte sa: Skupinová aktivita

Premýšľajte: O vašej ceste facilitátora

Trvanie

60 - 120 minút

Kľúčové slová

kariéra, hosťujúci rečník, oslava, učenie

Informácie pre učiteľa

Z pohľadu žiakov: Táto časť im umožní analyzovať a identifikovať povolania, ktoré ich zaujímajú. Môže sa stať, že žiaci budú chcieť preskúmať povolanie, ktoré sa vám nepáči alebo ho nepoznáte. Dovoľte im to – snažte sa svojim žiakom dôverovať a nechajte sa viesť ich záujmom.

Toto stretnutie by mali viesť žiaci. Skúste ich zapojiť do aktivít, ako je príprava výzdoby triedy/priestoru alebo poďakovanie hostí/rečníkovi. Môže sa vám stať, že stretnutie neprebíha podľa plánu. V takom prípade ho na chvíľu prerušte, no nechajte žiakov, aby si sami poradili so situáciou. Je to pre nich veľmi dôležitá životná skúsenosť.

Keď ste úspešne zrealizovali plánované stretnutia, **gratulujeme**. Je čas, aby ste **tento úspech oslávili**, tak **smelo do toho!**

Príprava pred vyučovaním: Výzdoba

- 1. Sporte a del'te sa!** Žiaci môžu svoje úspory použiť na nákup občerstvenia pre hostí.
- 2. Vyzdobujte!** Uistite sa, že vo vašej triede je vystavených čo najviac prác žiakov zapojených do programu Aflatoun.
- 3. Pozývajte!** Informujte a pozvite na oslavu riaditeľa školy, kolegov, žiakov z iných tried a rodičov/opatrovníkov, ak je to možné.
- 4. Fot'te!** Počas dňa urobte čo najviac fotografií a videozáznamov. Nezapudnite si však vyžiadať súhlas rodičov/opatrovníkov.
- 5. Ukážte, s čím pracujete!** Môžete tiež vystaviť pracovné listy pre žiakov a knihy Aflatoun (voliteľné).

Začnite Úvod ku dňu Aflatouna

- 1.** Privítajte žiakov, hostí, rodičov a zamestnancov školy.
- 2.** Požiadajte žiakov, aby sa posadili do kruhu, zdvihli ruky a zatlieskali sebe aj všetkým v miestnosti. Tým na začiatku vytvoríte **príjemnú atmosféru**.
- 3.** Môžete požiadať žiakov, hostí, zamestnancov a rodičov, aby sa predstavili. Využite na to nejakú krátku aktivitu alebo len nechajte každého, aby povedal svoje meno.
- 4.** Požiadajte jedného zo žiakov, aby všetkým žiakom rozdal jeden list papiera.
- 5.** Požiadajte ich, aby sa zamysleli nad **povoláním**, ktoré by chceli v budúcnosti vykonávať. Žiakom môžete dať tipy, ako napríklad podnikateľ, astronaut, záhradník atď.
- 6.** Vyzvite niekoľkých žiakov, aby sa podelili o svoj výber povolania s celou triedou.

★ TIP

Môžete rozdať vystrihnuté alebo vytlačené obrázky rôznych povolanií.

Učte sa

Skupinová aktivita

1. Teraz požiadajte žiakov, aby nakreslili povolanie, ktoré určili počas **časti Začnite**. Môžete im dať niekoľko minút na premyslenie, než začnú kresliť.
2. Môžete tiež požiadať hosťa, zamestnancov školy a rodičov, aby sa pri kreslení pripojili k žiakom.
3. Požiadajte niekoľko žiakov, aby svoje obrázky predstavili celej triede. Požiadajte jedného zo žiakov, aby niektorým svojim spolužiakov položil nasledujúce otázky:
 - Mohol/mohla by si nám povedať, aké je tvoje vysnívané povolanie?
 - Aké zručnosti/znalosti podľa teba potrebuješ na výkon tohto povolania?
 - Vieš uviesť dve činnosti, ktoré by si vykonával/a, keby si pracoval/a ako.....?

★ TIP

Môžete vyzvať rodičov, aby sa podělili o svoje povolania a skúsenosti.

DOPLŇUJÚCA AKTIVITA : STRETNUTIE S POZVANÝM HOSTOM

1. V prípade, že ste pozvali hosťa/rečníka, povedzte mu, aby sa na ďalších 20 minút zapojil do aktivity. Najprv ho však predstavte triede.
2. Vyzvite žiakov, aby hosťovi položili otázky. Vzorové otázky:
 - Ako vyzerá váš bežný pracovný deň?
 - S akými výzvami sa stretávate?
 - Pracujete samostatne alebo v tíme?
 - Aký je váš pracovný čas?
3. Po skončení môžete žiakov zaviesť k **tabuli snov**, na ktorú nalepia svoje obrázky.

Premýšľajte

O vašej ceste facilitátora

1. Pripravte si krátky prejav, v ktorom sa so žiakmi podelíte o vaše **pocity a poznatky**. Môžete pridať aj tipy pre rodičov - napríklad, ako môžu u detí podporovať návyky sporenia, ako môžu nechať deti vyjadriť svoje emócie atď.
2. Zopakujte, že na každej práci záleží a každá práca je dôležitá. Môžete tiež rozprávať o povolaniach, ktoré majú v súčasnosti silné postavenie na trhu práce - napríklad spracovanie dát, marketing, atď.
3. Vysvetlite rodičom, že kariérny rast a rozvoj je celoživotný proces. Zájmy, záľuby a aktivity, ktoré deti nerobia s radosťou sa budú meniť tak, ako budú deti rásť a získavať vedomosti. Je ich povinnosťou nechať svoje deti objavovať svet.
4. Môžete pozvať niekoľko žiakov, aby sa podelili o svoje skúsenosti/poznatky z program Aflatoun.
5. Nakoniec pozvite hosťa/rodičov, aby žiakom rozдали certifikáty.

Gratulujeme! Úspešne sme ukončili workshop!

OBRÁZOK

POVOLANIA

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Hudobník/čka

Údržbár/ka

Letuška/Stevard

Hasič/ka

Žena/muž
v domácnosti

Veterinár/ka

Čašník/čka

Riaditeľ/ka

Kuchár/ka

Policaj/ka

Doktor/ka

Predavač/ka

Pastier/ka

Architekt/ka

Pilot/ka

Opravár/ka

★
GRATULUJEME
3

Tento certifikát je potvrdením, že

úspěšně ukončil/a
třetí ročník programu Aflatoun.

Podpis učitel/a/ky:

BONUSOVÉ KAPITOLY

TÉMA 1

Osobné porozumenie a sebauvedomenie

1

Sme si v mnohom podobní

Špecifický cieľ

Rozvíjať schopnosť oceniť rozmanitosť a odlišnosť.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Rozpoznať podobnosti medzi ľuďmi.

Potrebné materiály

1. Veľký priestor

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Diskusia v triede a aktivita vo dvojiciach

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

40 minút

Kľúčové slová

vennov diagram, podobnosti

Začnite

Aktivita v triede

1. Požiadajte žiakov, aby sa pohybovali po triede a objali sa, keď zistia, že patria do rovnakej **skupiny** – do tej istej skupiny patrí napr:

- Každý, kto má brata/sestru
- Každý, kto ovláda iný jazyk (môžete tiež určiť jazyk)
- Každý, kto vie zaspievať pieseň v inom jazyku
- Každý, kto navštívil inú krajinu (môžete uviesť aj krajinu)
- Každý, koho bratranec alebo sesternica býva neďaleko
- Každý, kto chodí do školy
- Každý, kto je súčasťou futbalového/tanečného klubu
- Každý, kto chodí do školy pešo/na bicykli

Učte sa

Diskusia v triede a aktivita vo dvojiciach

1. Opýtajte sa žiakov, či sa o niekom dozvedeli niečo nové. Boli prekvapení? Stal sa aj taký prípad, že nemali koho objasniť? Čo to hovorí o našich podobnostiach a odlišnostiach?

2. Povedzte žiakom, aby vytvorili dvojice. Požiadajte ich, aby sa 10 minút rozprávali a zistili, čo majú spoločné. Spoločnú vec nech potom nakreslia a predstavia zvyšku triedy.

3. V rámci matematického cvičenia môžete túto aktivitu ďalej obmieňať. Požiadajte žiakov, aby zdvihli ruky, ak:

- majú domáceho miláčika - psa/kocúra/obidve zvieratá
- hovoria jazykom A/jazykom B/oboma jazykmi
- navštívili krajinu A/B/obidve krajiny

4. Zobrazte čísla alebo názvy pomocou Vennovho diagramu.

Premýšľajte

Diskusia v triede

Pripomeňte žiakom, že s ostatnými máme veľa spoločného, aj keď sa niekedy na prvý pohľad môžu zdať úplne odlišní.

TÉMA 2

Moje práva a rešpektovanie práv iných

2

Rôzne farby

Špecifický cieľ

Rozvíjať empatiu a prejavovať záujem o iných (rôzne kultúry v rámci jednej krajiny).

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Definovať rozmanitosť.
2. Ilustrovať význam rozmanitosti pre svet.

Potrebné materiály

1. Báseň: Krabička na farbičky, ktorá rozprávala (1)
2. Báseň: Krabička na farbičky, ktorá rozprávala (2)
3. Papier
4. Krabice s pastelkami alebo farbičkami
5. Nožnice, lepidlo
6. Šablóna pastelky
7. Štipce alebo lepiaca páska

Metodika

Začnite: Samostatná tvorivá činnosť

Učte sa: Báseň a samostatná tvorivá činnosť

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 minút

Kľúčové slová

rozmanitosť, rešpekt

Informácie pre učiteľa

Rešpekt je prejavenie úcty, pozornosti a uznania voči niekomu.

Rozmanitosť znamená, že v skupine existujú rozdiely. To platí vo všetkých našich spoločnostiach - svet sa mení a existuje len málo spoločností, ktoré pozostávajú z ľudí s rovnakými vlastnosťami (napr. farba pleti, používaný jazyk, náboženstvo atď.).

Preto je čoraz dôležitejšie pomôcť žiakom naučiť sa rešpektovať, prekonávať predsudky a byť empatický.

Jedným zo zistení v rámci organizácie **UNESCO (Globálny monitoring vzdelávania)** je:

“Hlavnou prekážkou inklúzie vo vzdelávaní je nedostatok viery, že je možná a žiaduca. Každý tretí učiteľ v 43 krajinách s prevažne vyššími strednými a vysokými príjmami v roku 2018 uviedol, že svoje vyučovanie neprispôbuje kultúrnej rozmanitosti žiakov.”

Čo vaša škola a názory učiteľov na vašej škole?

Pred aktivitou si vyrobte kópie šablón pasteliek a vystrihnite ich tak, aby mal každý žiak jednu.

Začnite

Samostatná tvorivá činnosť

1. Požiadajte žiakov, aby vytvorili skupiny. Každému žiakovi dajte hárok papiera a nechajte ho vybrať si jednu pastelku/farbičku z krabice, ktorú držíte v rukách.
2. Požiadajte, aby papier preložili na polovicu a nakreslili obrázok na ľavú stranu papiera, pričom použijú len tú pastelku alebo ceruzku, ktorú si vybrali. Potom položte do stredu každej skupiny **krabicu s pastelkami/farbičkami** a požiadajte žiakov, aby nakreslili ďalší obrázok na pravú stranu svojich papierov. Vysvetlite im, že tentoraz môžu použiť toľko rôznych farieb, koľko chcú.
3. Po dokončení kresieb položte žiakom nasledujúce otázky:
 - Ktorý z vašich obrázkov sa vám páči najviac? (Nechajte ich zdvihnúť ruky pre jednofarebný alebo viacfarebný obrázok, ak je to jednoduchšie)
 - Prečo?
 - Ktorý obrázok by ste si chceli vystaviť v triede alebo doma?
4. Je pravdepodobné, že väčšina žiakov bude uprednostňovať obrázky nakreslené viacerými farbami. Vysvetlite žiakom, že svet by bol nudný, keby sme boli všetci rovnakí - rovnako ako obrázok nakreslený len jednou farbičkou.

Učte sa

Báseň a samostatná tvorivá činnosť

1. Prečítajte žiakom báseň **Krabička na farbičky, ktorá rozprávala (1)**.
2. Po dočítaní diskutujte so žiakmi. Použite nasledujúce otázky:
 - Čo každá z farieb ponúkla obrázku? (Např. zelená pre trávku, modrá pre oblohu, žltá pre slnko.)
 - Myslíte si, že tak ako rôzne farby vytvárajú krásny obraz, aj rôzni ľudia v našej komunite robia svet oveľa farebnejším? Prečo?
 - Aké žijú rôzne skupiny ľudí v našej krajine? V čom sa líšia?
 - Ako by vyzerala naša krajina, keby sme všetci vyzerali rovnako? Mali rovnaké zvyky? Jedli rovnaké jedlo? Nosili rovnaké oblečenie? Vyznávali rovnaké náboženstvo?
3. Upozornite žiakov na to, že rozmanitosťou obohacujeme svet o nové farby.
4. Predstavte žiakom slovo **rozmanitosť (pozri časť Informácie pre učiteľa na strane 82)**.

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Požiadajte žiakov, aby ukázali svoje kresby farbičkami zvyšku triedy.
2. Položte im nasledujúce otázky:
 - Prečo je dôležité prijať ľudí, ktorí sú iní ako my?
 - Čo môžeme urobiť, aby sme ukázali, že rešpektujeme ľudí, ktorí sú iní ako my?
 - Ako môžeme definovať úctu? (Prejavenie uznania, pozornosti alebo rešpektu voči niekomu.)
 - Akými rôznymi spôsobmi prejavujeme rešpekt v našej kultúre?
 - Kto sú rôznorodí ľudia alebo skupiny, ktoré žijú vo vašom okolí?

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Inštrukcie: Prečítajte si nasledujúcu báseň.

KRABIČKA NA FARBIČKY, KTORÁ ROZPRÁVALA

Báseň od Shane DeRolf

(1. časť)

Začula som predvčerom v hračkárstve rozhovor farbičiek v krabičke!

„Nemám rada červenú,“ ponosovala sa žltá.

Hneď na to vraví zelená „Predstav si, ani ja!“

„Oranžovú nikto z nás tu rád nemá, aj keď dôvod vlastne nik už nepozná!

„Sme krabička farbičiek, spolu nevychádzame!“

Vtedy modrá ozvala sa: „Niečo je tu nesprávne!“

Bez váhania kúpila som si krabičku, zatúžila som ju k sebe domov vziať.

Rozložila som zvlášť každú farbičku, aby mohli na mňa čo najlepší výhľad mať.

Pozorovali ma pri vyfarbovaní - kreslila som červenou, modrou, zelenou, bielou, oranžovou, všetky farby prešli mojimi rukami.

Videli zelenú meniť sa na trávu, z modrej sa stala obloha. Žltá jasne žiarila a biela plávajúci oblak na nebi stvorila.

Farby sa dotykmi menili na niečo celkom nové. Pozorovali ma kresliť, až kým moje dielo nebolo hotové.

Keď som už skončila a zberala som sa k odchodu,
krabička farbičiek začala rozprávať nahlas úvahu:

„Mám rada červenú!“ zajasala žltá farba.

Na to jej hneď povedala zelená: „Aj ja, och, aká je lúbezná!“

„Modrá, hore na oblohe si bola úžasná!“

„Sme krabička farbičiek, každá jedinečná!

No iba keď sme všetky spolu je kresba úplná!“

Túto stránku si môžete vytlačiť!

Inštrukcie: Prečítajte si nasledujúcu báseň.

KRABIČKA NA FARBIČKY, KTORÁ ROZPRÁVALA

Báseň od Shane DeRolf

(2. časť)

Nebolo by obzvlášť pusté a smutné?

Keby bolo všetko jednofarebné?

Ak by boli veci iba fialové? Červené? Zelené?

A keby si videl iba ružovej či žltej odtiene?

Vieš si predstaviť, aký by bol nudný svet?

Kde by sme len jednu jedinú farbu mohli uvidieť?

SOCIÁLNA SPRAVODLIVOSŤ/ROZDIELY A VYLÚČENIE

Sociálna spravodlivosť/rozdiely a vylúčenie rôznych skupín ľudí v spoločnosti v dôsledku **COVID-19** je jednou z veľmi dôležitých tém, ktorým by sa učitelia mali venovať nielen na vyučovacích hodinách, ale aj v každodennom živote svojich žiakov.

Sociálna spravodlivosť sa nedosahuje prostredníctvom špecifických prostriedkov výučby. Žiaci používajú kritické skúmanie seba samých, iných, inštitúcií a udalostí, aby našli vzory **nerovnosti, bigotnosti alebo diskriminácie** a preskúmali možné riešenia problémov, ktoré identifikovali. Hlavným cieľom zástancov sociálnej spravodlivosti je vybudovať spoločnosť, v ktorej majú jednotlivci rovnaký prístup k zdrojom a dostáva sa im spravodlivého zaobchádzania bez ohľadu na ich **pohlavie, orientáciu, etnický** alebo **sociálny pôvod, jazyk, náboženstvo, národnosť, ekonomický stav/úroveň príjmov** alebo **schopnosti**.

Rozhovory o týchto otázkach umožnia žiakom vyjadriť svoje obavy a preskúmať nespravodlivé situácie v ich živote alebo v živote ľudí z ich okolia.

Pomôžte žiakom preskúmať systémovú nerovnosť - nech sa zamyslia nad otázkami, ako napríklad:

- Kto prijíma rozhodnutia? Kto je vylúčený z rozhodovacích procesov a prečo?
- Kto má z týchto rozhodnutí prospech a kto trpí?
- Prečo je tento postup spravodlivý/nespravodlivý?
- Čo by sme potrebovali na zmenu?

Vďaka odpovediam na tieto otázky dokážu žiaci začať **rozpoznávať nespravodlivosť** existujúcu na mikro a makroúrovni.

Spýtajte sa žiakov, či poznajú mladých ľudí, ktorí sú obhajcami sociálnej spravodlivosti a či vedia, čo obhajujú: napr. Greta Thunbergová, Malala Yousafzaiová, Sophie Cruzová.

Diskutujte o význame ich **aktivizmu**.

- Čo si o týchto aktivitách často myslia dospelí?
- Súhlasíte s ich názormi?

TÉMA 3

Úspory a výdavky

3

Utrácajte, šetrite, investujte a darujte

Špecifický cieľ

Dokázať si určiť priority - kedy a na čo minúť.

Cieľ aktivity

Na konci aktivity budú žiaci vedieť:

1. Pochopiť rozhodnutia, ktoré robíme s peniazmi prostredníctvom rozpočtu, výdavkov, sporenia, investovania a darčovstva.

Potrebné materiály

1. Papierová bankovka
2. Hárok Definície osobných financií
3. Rozpočtový hárok
4. Tabuľa a krieda alebo flipchart a fixka (v závislosti od zdrojov)

Metodika

Začnite: Aktivita v triede

Učte sa: Diskusia v triede a individuálna aktivita

Premýšľajte: Diskusia v triede

Trvanie

50 - 55 minút

Kľúčové slová

míňať, sporiť, investovať, darovať

Informácie pre učiteľa

Pri vysvetľovaní štyroch finančných možností v časti **Učte sa** odkazujte žiakov na hárok **Definície osobných financií**.

Pred aktivitou vpíšte miestnu menu do druhého a štvrtého stĺpca **rozpočtového hárku** a pripravte si dostatočný počet kópií (aby mal každý žiak jednu na hodinu a jednu na **aktivitu pre rodičov**).

Začnite

Aktivita v triede

1. Povedzte žiakom, že budú hrať hru s názvom **Bublíny**.
2. Požiadajte ich, aby sa prechádzali po miestnosti. Vysvetlite im, že keď poviete, **“Stop”**, vytvoria dvojicu so žiakom, ktorý stojí vedľa nich.
3. Keď sú vo dvojiciach, položte triede jednu z nasledujúcich otázok a dajte dvojiciam jednu minútu na to, aby si navzájom povedali svoje odpovede na tieto otázky:
 - Dostávajú niekedy ako dar peniaze - na sviatky alebo špeciálne príležitosti?
 - Keď dostanete takýto dar, čo s ním urobíte?
 - Sporíte si peniaze? Kde si ich sporíte?
 - Aké veci si zvyčajne kupujete, keď máte peniaze?
 - Darovali ste niekedy peniaze na dobrú vec?
 - Použili ste niekedy svoje peniaze na založenie malej firmy alebo podniku?
4. Po uplynutí minúty požiadajte žiakov, aby **sa** opäť **zmiešali a prechádzali po triede**. Zopakujte predchádzajúci postup, pričom zakaždým použite inú otázku.
5. Nezapomnite ich upozorniť, že vždy musia vytvoriť dvojicu s iným partnerom.

★ TIP

Pri otvorených otázkach skúste použiť technologické nástroje na vytvorenie zaujímavých „slovných oblakov“. Tie sa dajú uložiť a následne môžete o ich obsahu diskutovať so žiakmi.

Mentimeter.com je skvelý nástroj, ak majú vaši žiaci k dispozícii mobilné telefóny a internet.

<https://www.mentimeter.com/>

Mentimeter

Učte sa

Diskusia v triede a individuálna aktivita

1. Ukážte žiakom **papierovú bankovku** a opýtajte sa ich:
 - Čo by ste urobili s týmito peniazmi?
2. Požiadajte ich, aby sa zamysleli nad svojimi odpoveďami z časti **Začnite**. Vysvetlite žiakom, že s peniazmi môžu robiť štyri rôzne veci. Opýtajte sa ich:
 - Na základe toho, o čom ste sa rozprávali so svojimi partnermi počas aktivity **Bublina**, viete, čo sú tieto štyri veci? (minúť, ušetriť, investovať, darovať)
3. Vysvetlite žiakom jednotlivé definície a ako pomôcku použijete nižšie uvedený hárok s definíciami osobných financií.
4. Rozdeľte flipchart/tabuľu na štyri časti a do každej časti napíšte jednu z nasledujúcich možností:
 - **Míňať**
 - **Sporiť**
 - **Investovať**
 - **Darovať**
5. Potom položte žiakom nasledujúce otázky a ich odpovede napíšte do príslušných častí:
 - Čo znamená míňať peniaze?
 - Čo znamená sporiť peniaze?
 - Čo znamená investovať peniaze?
 - Čo znamená darovať peniaze?
6. Každému žiakovi dajte rozpočtový hárok a pero. Požiadajte ich, aby sa zamysleli nad svojimi potrebami a prániami a nechajte ich vyplniť rozpočtové hárky.
7. Keď tak urobia, položte im nasledujúce otázky:
 - Prečo by mali byť vaše príjmy (peniaze, ktoré dostávate) a vaše výdavky (peniaze, ktoré míňate) v rovnováhe?
 - Ak sú vaše výdavky vyššie ako vaše príjmy, aké máte možnosti?
 - Ak sú vaše výdavky nižšie ako váš príjem, aké sú vaše možnosti?
 - Prečo je dôležité zostaviť si rozpočet?

Premýšľajte

Diskusia v triede

1. Požiadajte žiakov, aby svoje rozpočtové hácky odprezentovali spolužiakom.
2. Keď sa všetci vystriedajú, opýtajte sa žiakov:
 - Ako sa líšia jednotlivé rozpočtové hácky?
 - Ako veľmi sú si podobné?
 - Čo je spoločné a čo odlišné?
3. Nakoniec im vysvetlite, že každý z nás má iné **návyky v oblasti výdavkov**, ktoré sa odvíjajú od jeho **potrieb / prianí** a **osobnosti**.

ZAPOJENIE RODIČOV

1. Povedzte žiakom, aby vyplnili podobný rozpočtový hárok so svojou rodinou doma. Požiadajte ich, aby svoje rozpočtové hácky priniesli na ďalšiu hodinu.
2. Položte im nasledujúce otázky:
 - Ako sa líši váš rozpočtový hárok od rozpočtu vašej rodiny?
 - Čo ste si všimli na potrebách a prianiach vo vašom hároku?
 - Čo na potrebách a prianiach vašej rodiny?
 - Bolo náročné vyplniť rozpočtový hárok?

Túto stránku si môžete vytlačiť!

PRACOVNÝ LIST:

NÁŠ ROZPOČET

Vytvorte si rozpočet na nasledujúci mesiac na základe očakávaných príjmov a výdavkov. Ako prvé uveďte najdôležitejšie a najnutnejšie výdavky.

Príjmy (vreckové, dary a iné príjmy)		Výdavky (sporenie, míňanie, darovanie a investovanie)	

SPOLU:

--	--	--	--

DEFINÍCIE FINANCIÍ

Míňať

Definícia pre žiaka:

Použiť peniaze na niečo, čo si prajete alebo potrebujete.

Rozšírená definícia pre učiteľa/ku:

Vyplatiť; vymeniť peniaze za tovar alebo služby; slobodne použiť peniaze. K výdavkom patrí platenie daní, prispievanie na charitu a výdavky na iné prania a potreby.

Šetriť

Definícia pre žiaka:

Odložiť si peniaze na budúce potreby.

Rozšírená definícia pre učiteľa/ku:

Odkladať si peniaze ako rezervu, vytvárať si zásoby (napr. časť týždenného vreckového); šetriť alebo odkladať peniaze na určitý účel alebo príležitosť (napr. na kúpu obľúbeného trička na výnimočný deň alebo na sladkosti, o ktoré sa neskôr podelíme s kamarátom).

Investovať

Definícia pre žiaka:

Uložiť si peniaze tak, aby sa ich hodnota časom zvýšila a mohli ste ich využiť na zaplatenie nákladov v budúcnosti alebo ako dary pre charitu.

Rozšírená definícia pre učiteľa/ku:

Investovanie sa vzťahuje na financie, ktoré požičiame iným; z požičanej sumy zároveň získame úroky (úroky sú peňažné poplatky, ktoré sú vám vyplatené navyše, okrem vrátenej požičanej sumy). Investíciou môže byť aj akýkoľvek druh majetku, ak jeho hodnota rastie. Sporenie sa stáva investíciou vtedy, keď sa tieto zdroje (napr. peniaze, majetok, ľudská práca a talent, príroda atď.) presmerujú tam, kde sa ich hodnota zvýši.

Žiaci by mali vedieť, že na to, aby mohli investovať nejaké prostriedky, ktorými sú aj peniaze, si ich musia najprv nasporiť. Dokonca aj peniaze s veľmi nízkym úrokom uložené na štandardnom bankovom sporiacom účte sú v podstate investíciou. Investovanie spadá pod sporenie.

Darovať

Definícia pre žiaka:

Darovať čas, talent alebo majetok bez toho, aby ste za to niečo očakávali.

Rozšírená definícia pre učiteľa/ku:

Dobrovoľne poskytnúť dar alebo dotáciu; prispieť alebo dať, najmä na charitatívne účely alebo dobročinné účely (napr. peniaze pre vývarovňu a potraviny pre ľudí bez domova) alebo pre verejnoprospešnú organizáciu (niekto napr. daruje pozemok na postavenie parku). Darovanie spadá pod výdavky.

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Aflatoun International

<https://www.aflatoun.org/>
info@aflatoun.org

**Nadácia otvorenej spoločnosti,
Bratislava/Open Society Foundation/NOS – OSF**

<https://osf.sk/>
osf@osf.sk

Škola dokorán – Wide Open School n. o.

<http://www.skoladokoran.sk/>
info@skoladokoran.sk

Pomoč deci

<https://www.pomocdeci.org/>
info@pomocdeci.org

